

Lesník

ČASOPIS ZAMESTNANCOV • LESY Slovenskej republiky, štátny podnik

2021

I.

II.

III.

IV.

V.

VI.

VII.

VIII.

IX.

X.

XI.

XII.

Ludia pre lesy, lesy pre ľudí

Nepi koňu vodu

Nepi koňu vodu,
bo voda nečista,
[: napadalo do nej,
napadalo do nej,
iz javora lista. :]

Iz javora lista,
iz vorony perce,
[: bolit mene bolit,
bolit mene bolit,
za mileňkym serce. :]

Serce moje serdce,
z kamiňa tvrdoho,
[: čom sja nerozpukneš,
čom sja nerozpukneš,
od žalu veľkoho. :]

Žali moji žali,
de ste ša tu vzjali,
[: ne z jednoho bočku,
ne z jednoho bočku,
ale z každej strany. :]

4. COVID 19 a LESY SR

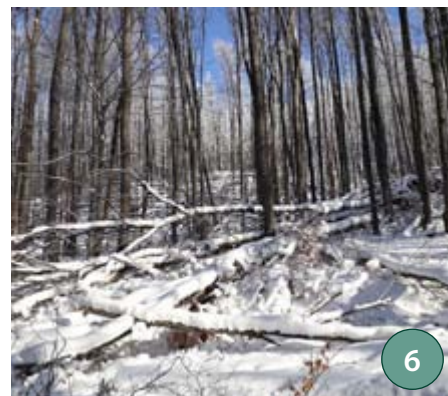
Aký vplyv má pretrvávajúca pandémia COVID 19 na plnenie pracovných úloh a fungovanie lesníckej prevádzky, sme sa opýtali zástupcov odštepných závodov naprieč Slovenskom.

6. Vetrová kalamita v Slanských vrchoch

Daždivé počasie, ktoré sprevádzalo koniec roka 2020 spojené s náhlym poklesom teplôt, spôsobilo vytvorenie silnej námrazy v korunách stromov. Tie len s námahou odolávali náporu vetra a mnohé z nich pri svojich pádoch zatarasili viaceré turistické trasy. Kolegovia z OZ Prešov zahájili začiatkom februára spracúvanie tejto z časti roztrúsenej kalamity.

7. Flyš a lesnícka prevádzka

Flyšová oblasť je charakteristická kratšími svahmi s výskytom strží a nestabilným povrchom, čo v kombinácii s daždivým počasím komplikuje lesnícku prevádzku. V takýchto podmienkach je potrebné vykonávať predťažbovú a poťažbovú technologickú úpravu pracovišť, čo samozrejme súvisí s nemalými nákladmi.

6

9

8. OZLT vo víre COVID 19

OZLT v rámci všetkých organizačných zložiek LSR, š.p. zamestnáva najväčší počet zamestnancov. K 1.1.2021 je ich 417. Pri realizácii hlavných lesníckych činností ako je odvoz dreva a ťažbová činnosť v rámci celého Slovenska sa zvyšuje predpoklad náklady COVID 19.

9. Na Orave dobre, na Orave zimne

Ku konca roka 2020 na ňom lesníci z Odštepného závodu Námestovo opravili drevené premostenie na ťažko priechodnej časti a teraz Vám lesnícky náučný chodník Oravská Lesná predstavujeme v zimnom šate. Tento náučný chodník je jedným z tých, ktorý je v zimnom období pre verejnosť uzavretý.

10. Obchod s drevom v roku 2020

Ako sa darilo štátnemu podniku LESY Slovenskej republiky v otázke obchodovania s drevom v roku 2020 sme sa zisťovali u vedúceho odboru obchodu a logistiky, Ing. Ľubomíra Machyniaka.

12. Nie sú kozy ako kozy

V tomto príspevku nadviažeme na predstavovanie parohatej zveri v príspevku „Keď kráľ príde o korunu“ z marca roku 2020 a venujeme svoju pozornosť druhom, ktoré variabilitou rohov zaujmú milovníkov prírody i poľovníctva.

14. Lesná správa Hrušov

Otvárame novú rubriku, v ktorej krok za krokom budeme predstavovať jednotlivé lesné správy. A keďže lesných práv je k počtu čísel nášho podnikového časopisu viac než dost, o ich zaradení do nasledujúcich čísel bude rozhodovať žreb. Aké zaujímavosti nám na začiatok našej rubriky prezradili pracovníci jednej z lesných správ na OZ Topoľčianky sa dozvieme na nasledujúcich stranách.

14

18

16. WebLes 3 – práca v mobile

Našu sériu príspevkov zameranú na ochranu lesa v tomto čísle venujeme technickým záležitostiam a dôležitosti dokumentácie výskytu jednotlivých škodlivých činiteľov i ich dôsledkov.

18. O živej vode

Bolo to remeslo, či tradícia, ktoré pred desiatkami rokov opustili hranice Slovenska. No i dnes sú ľudia, ktorých zber brezovej miazgy v jarných mesiacoch živí, ale tiež tí, ktorým pomáha zlepšiť zdravie. Aké zásady má jej zber a akým spôsobom sa môže uskladňovať, sme zisťovali z viacerých zdrojov.

20. Drevená opora

Pri potulkách lesom častokrát využívame rôzne kusy dreva, ktoré nám uľahčujú prechod terénom a napomáhajú našej stabilite. Palice určené pre rôzne druhy aktivít dostávajú s rozvojom aktívneho spôsobu života ľudí zelenú. Kým niektoré sú len na začiatku svojho rozvoja, poľovnícke palice majú svoje pevné miesto v poľovníckych tradíciách, kultúre i príbehoch.

21. Lesy krajiny polmesiaca

Hoci lesy tvoria len 26% z celkovej rozlohy Turecka, biodiverzita je pomerne vysoká. V rámci lesných porastov je možné nájsť viac ako 450 druhov stromov a krov. Štát vlastní 99,9% lesov v Turecku, z ktorých 43,4% je certifikovaných systémom FSC.

Redakčná rada

Ing. Jozef Bystriansky
Ing. Robert Kiš
Ing. František Fodor
Ing. Július Burkovský
Šéfredaktor:
Mgr. Anna Sliacka, PhD. (as)

Stáli prispievatelia:

Mgr. Lucia Čekovská
Ing. Zdenko Kováč
Ing. Michal Slávik
Ing. Viliam Stockmann, CSc.
Ing. Martina Velká
Mgr. Marína Debnárová

Grafická úprava:

Ing. Peter Valach

Foto na obálke:

Ing. František Poleta

Adresa redakcie:

LESY SR, š. p.
generálne riaditeľstvo
Námestie SNP 8
Banská Bystrica
975 66
anna.sliacka@lesy.sk
+421 918 444 218

Toto obdobie je nesmierne stresujúce. Chýba nám dennodenný osobný sociálny kontakt a ešte aj tá úžasná radosť z piatočka, ako malej soboty, sa pomalinky vytratila z našich životov.

Po tom, ako väčšine z nás odpadá stres z veľmi skorého vstávania, príprav do práce i cestovania, sa v rámci vzniknutého časového priestoru začíname viac zaujímať o svoje životné prostredie a následne si ho zveľaďovať. Áno, životné prostredie. Časť spoločnosti si pri pojme životné prostredie vo vzťahu k človeku akosi stále neuvedomuje, že tento pojem je v danej súvislosti synonymom pojmu urbánna krajina.

Na druhej strane lesné prostredie nie je vhodným životným prostredím pre väčšinu spoločnosti, a preto len málo ľudí v dnešnej dobe dokáže žiť v lese, poľa pravidiel, ktoré v tomto ekosystéme platia.

Tu sa naskytuje otázka, či teda tí, ktorí majú na starosti riešenie otázok a problémov životného prostredia cielene neodbočujú od svojich vlastných povinností voči spoločnosti, za ktorých riešenie je štátny i neziskový sektor financovaný často práve z našich daní.

Takže dúfajme, že o životnom prostredí nás všetkých budú prebiehať v roku 2021 aspoň tak časté diskusie a bude on aspoň tak dobre postarané, ako sa my lesníci staráme o naše lesy – životné prostredie mnohých druhov rastlín a živočíchov.

Anna Sliacka

22. Ako sa z účtovníka Riaditeľstva ŠLS v Banskej Bystrici stal popredný slovenský lesnícky historik

V tomto čísle sa budeme venovať Júliusovi Bartákovi, nelesníkovi a účtovníkovi, ktorý sa stal popredným lesníckym historikom a ktorý sa vlastnou usilovnosťou a zapálením pre lesnícku vec stal zakladateľom a riaditeľom slovenského Pôdohospodárskeho archívu s pôsobnosťou pre celé Slovensko.

24. Lesnícke osobnosti – Noví osemdesiatnici medzi nami

prof. Ing. Pavol Hrubík, DrSc. – pripomínáme si jubileum profesora, ktorý dlhé roky spolupracoval s VÚLH vo Zvolene. Bol členom Vedeckej rady a členom redakčnej rady časopisu Folia oecologica na Ústave ekológie lesa SAV vo Zvolene a bol za svoje počiny odmenený viacerými oceneniami.

Ing. Pavel Gábor – počas svojho pracovného života úzko spolupracoval pri tvorbe LHP a v rámci pestovania lesa sa venoval prevodom výmladkových porastov, zalesňovaniu tzv. delimitovaných nelesných plôch a pod. Dnes spomína, že prežil počas lesníckeho života rôzne diskutabilné akcie – hniezdovú výsadbu, topoľomániu, obnovu lesa maloplošnými holorubmi, akciu prevodov výmladkových lesov, ...

22

27

25. Bombový štvrtok

Prinášame informáciu o netradičnom pracovnom dni v štátnom podniku, s ktorými sa museli vysporiadať zamestnanci generálneho riaditeľstva.

25. Čistý revír = čistá príroda

Dávame do pozornosti už tretí ročník projektu, do ktorého sa môžu zapojiť poľovníci a všetci milovníci prírody, ktorý spoločne organizuje Slovenská poľovnícka komora a televízna relácia Halali.

25. Stromy sú mojím osudom

V rubrike z horárovej knižnice predstavujeme ďalšiu zaujímavú knihu z pera nášho bývalého kolegu Ing. Ladislava Maxima st., venovanú dendrológií, zaujímavým životným postrehom, myšlienkam, citátom a radám.

27. Zabudnutý trol

Podďte sa s nami pozrieť na netradičný 15 metrov vysoký čadičový útvar pozdĺž východného pobrežia polostrova Vatnsnes na severozápade Islandu, ktorý sa nazýva tiež HVITSERKUR.

28. Palica z krajiny zázrakov

Vďaka vychádzkovým paliciam má Mike Stinnett svoju vlastnú obchodnú značku. Záujem o ne je veľký aj vďaka realistickému vzhľadu, ktorý občas vyvoláva zvláštny pocit aj pri ich uchopení.

COVID 19 a LESY SR

Covid pandémie neobišla ani štátny podnik LESY Slovenskej republiky. K desiatemu februáru bolo celkovo zaevidovaných 448 pozitívnych a z nich k rovnakému dátumu 395 vyliečených. Preto sme sa obrátili na zástupcov jednotlivých organizačných jednotkách štátneho podniku LESY SR s otázkou: „Ako COVID 19 ovplyvnil prevádzku na Vašom OZ?“

Ing. Matej Vigoda poverený riadením OZ Beňuš

Covid-19 zásadným spôsobom ovplyvnil náš pracovný život. Prechod na prácu z domu nebol jednoduchý, niektorí zamestnanci ho vyslovene odmietali, nevedeli si predstaviť ako budú zabezpečovať niektoré úlohy z domu. Keďže sa situácia dlhodobo nezlepšovala, pristúpili sme k tomu ako k jedinej správnej možnosti aj na úkor toho, že niektoré veci nám išli zo začiatku dosť ťažko. Dnes máme celé ústredie OZ na home office s tým, že na konci týždňa si vypracuje každý úsek harmonogram práce na OZ na nasledujúci týždeň. Snažíme sa obmedziť počet ľudí na OZ na minimum. Rovnako ústredia lesných správ pracujú v podobnom režime. Najzložitejšia situácia je na expedičných skladoch, ktoré sú z pohľadu Covidu najviac zraniteľné, keďže tam dennodenne prebieha príjem a výdaj drevnej hmoty. Pokiaľ by došlo k rozsiahlejšiemu šíreniu vírusu na týchto pracoviskách, spôsobilo by to vážne problémy pre plnenie stanovených úloh. Zamestnanci na jednej strane chápu, že opatrenia sú v súčasnej dobe nevyhnutnosťou, ale na druhej strane je cítiť, že nás to všetkých fyzicky, ale hlavne psychicky vyčerpáva. Všetci by sme potrebovali vidieť, že opatrenia prinášajú želaný efekt v podobe uvoľnenia, ktoré tak túžobne očakávame.

Ing. Martin Vanous poverený riadením OZ Prešov

Pandémia a opatrenia prijaté v súvislosti so zamedzením jej šírenia sa nás dotkli na všetkých organizačných jednotkách OZ v podstate v každej hlavnej činnosti od plánovania, cez výrobu, obchod, ekonomiku.

Najkritickým obdobím bol marec a apríl r. 2020, keď nariadením vláda SR

„vypla ekonomiku štátu“, ustal odbyt a následne aj ťažba dreva a teda aj hlavná zložka príjmu OZ. Zamestnanci vtedy pochopili situáciu a prejavili veľkú lojalitu voči firme, keď pristúpili na zníženie mzdy z dôvodu prekážok v práci na strane zamestnávateľa. Našťastie táto situácia netrvala dlho, ťažba a dodávky dreva sa rozbehli a nám sa podarilo ešte aj zlepšiť náš plánovaný hospodársky výsledok, za čo patrí všetkým zamestnancom veľká vďaka. Dokázali sa takto zmobilizovať a splniť úlohy často na úkor svojho voľného času.

Opatrenia vplyvom pandémie ovplyvnili negatívne aj tržby plynúce z poplatkového lovu. Nemohli sme usporiadať spoločné poľovačky pre zahraničných poplatkových hostí. Taktiež sa nám nepodarilo poplatkovo odložiť plánovanú kamzicu zver v NP – Slovenský raj.

Covidové opatrenia nám komplikovali aj situáciu ohľadom šírenia sa vírusu AMO, nakoľko bol obmedzený výkon práva poľovníctva poľovníkom s trvalým bydliskom mimo okresu, v ktorom sa poľovný revír nachádzal a teda sme nemohli využiť plný potenciál poľovníkov na preventívne znižovanie denzity diviacej zveri.

Vplyvom nariadení ÚVZ sme zaznamenali v minulom roku enormný záujem našich zamestnancov, ale aj širšej verejnosti o pobyt v našich ubytovacích zariadeniach, čo naopak pozitívne ovplyvnilo tržby na úseku lesoturistiky.

Výrazne vzrástla návštevnosť lesov verejnosťou, hlavne v okolí väčších miest. Začiatkom tohto roku aj v dôsledku snehovej nádielky značne komplikovalo zabezpečovanie odvozu drevnej hmoty parkovanie aut ľuďmi všade, kde sa len dalo a teda aj na odbočkách a trasách odvozných lesných ciest, na ktorých robíme zimnú údržbu. Veľakrát museli vedúci LO stáť na začiatku lesných ciest a trpezlivo vysvetľovať ľuďom, že na daných miestach parkovať nemôžu, dokonca na jednej LS

museli príslušníci PZ regulovať premávku, pretože miesta na parkovanie v okolí štátnej cesty boli beznádejne plné a ohrozená bola jej prejazdnosť do susednej obce.

Zvýšená návštevnosť lesov verejnosťou zvyšovala aj nároky na dodávateľov prác v ťažbovej činnosti z hľadiska ochrany zdravia a bezpečnosti tak svojej, ako i náhodných okoloidúcich v súvislosti s označením pracoviska a zabránením pohybu nepovolaných osôb v ohrozenom priestore pracoviska. Keďže si na OZ uvedomujeme dôvody zvýšenej návštevnosti hlavne turistických chodníkov, snažíme sa verejnosť včas informovať aj prostredníctvom sociálnych sietí o výkone hospodárskej činnosti na nich. Zároveň v spolupráci s KST Prešov pri ich zablokovaní chodníka ponúkame verejnosti alternatívy na turistiku a zabezpečujeme (odstránením prekážok) bezpečný pohyb turistov na týchto alternatívnych trasách.

V záujme ochrany zamestnancov ústredie OZ a ústredia jednotlivých LS sme prijali vo vedení OZ uznesenie v max. novej miere umožniť spomínaným zamestnancom domácku prácu s výnimkou tých, ktorým to technické vybavenie nedovoľuje. Aj im sme však dali možnosť predčasného odchodu z práce, aby sa eliminovala možnosť nákazy na minimum. Zo začiatku boli s domácou prácou menšie problémy, ale v súčasnosti to funguje a úlohy sú plnené k spokojnosti.

Pandemické opatrenia kladú zvýšené nároky na organizáciu práce hlavne riadiacich pracovníkov, nakoľko každú uloženu úlohu, pokyn, usmernenie je potrebné vyhodnotiť aj z pohľadu rešpektovania pandemických opatrení a často sa stáva, že je úloha v danom termíne nesplniteľná, resp. v rozpore s pandemickými opatreniami a je potrebné hľadať iné riešenia.

Covid 19 ovplyvňuje aj našich zmluvných dodávateľov prác v lesníckych činnostiach, nakoľko pri pozitívne niektorého

člena pracovnej skupiny, ostávajú v domácej karanténe aj ostatní členovia pracovnej skupiny, ako „osoby blízkeho kontaktu“, čo nám spôsobuje nepredvídateľné výpadky v plnení plánovaných úloh.

Tak ako všetkým aj nám chýbajú sociálne kontakty a formálne, či neformálne stretnutia zamestnancov. Nahradenie osobných kontaktov telefonátmi, resp. e-mailami nie je to „pravé orechové“.

Ing. Miroslav Bača
referent ekológie a poverený riadením
VTÚ, OZ Vranov nad Topľou

OZ Vranov nad Topľou patrí podľa dostupných údajov medzi závody, ktoré boli opatreniami proti šíreniu COVID 19 asi najviac postihnuté. Doposiaľ sme mali 26 pozitívnych zamestnancov a v tej istej súvislosti bola viac ako 50-tim zamestnancom nariadená povinná karanténa.

Za každým takýmto prípadom sa skrýva osobný príbeh kolegu, ktorý sa musí „popasovať“ s ochorením vlastným, alebo s ochorením svojich rodinných príslušníkov. Jeho neprítomnosť na pracovisku navyše prináša zamestnávateľovi sťaženie organizáciu práce. Ak by sme to spočítali, hovoríme o takmer tisícke neodpracovaných kalendárnych dní a každého takto chýbajúceho zamestnanca niekto v práci musel zastúpiť. Niektoré „kancelárske prípady“ sa dali riešiť formou práce z domu, ale napríklad pri odvoze, manipulácii a vágovaní dreva sa to nedá. Tam je fyzická prítomnosť zamestnanca na pracovisku nevyhnutná.

Najkritickejšie to pre náš závod bolo asi po prvom kole celoplošného testovania, kedy nám z pracovného procesu „vypadlo“ naraz deväť zamestnancov, z toho sedem z expedičných skladov. Nahradiť zo dňa na deň ľudí s odbornou spôsobilosťou pri rizikových činnostiach bolo náročné, museli sme pristúpiť k presunu

zamestnancov medzi jednotlivými organizačnými jednotkami. V rámci LS, si jednotliví vedúci LO vypomáhali a navzájom sa zaskakovali.

Opatrenia proti šíreniu COVIDU 19 mali vplyv aj na tržby zo samovýroby, keď sa obmedzil v jesennom období prístup verejnosti na LS s obavy pred nakazením zamestnancov. Dopad bol aj na využiteľnosť chát v rámci OZ Vranov. Pandemická situácia komplikovala aj poplatkový odstrel zahraničnými hosťami, ktorý museli absolvovať povinné testovanie.

Anna Fidriková
Personalista OZ Námestovo

LS Oravský Podzámok

Na LS Oravský Podzámok nebol doposiaľ žiaden zamestnanec chorý na COVID 19. Dvaja zamestnanci boli v karanténe, z dôvodu pozitívneho testu rodinného príslušníka. Jeden absolvoval karanténu v období celozávodnej dovolenky počas vianočných sviatkov, toto sa prevádzky nedotklo nijakým spôsobom. Druhého zamestnanca sme sa snažili v maximálnej miere zastúpiť, časť práce vykonal ako prácu z domu.

LS Oravská Polhora

Rýchle šírenie koronavírusu významne ovplyvnil život aj na LS Oravská Polhora. Na minimalizovanie šírenia nákazy bolo potrebné obmedziť osobný kontakt – THZ LS a dodávateľov prác na nevyhnutné minimum, pracovné vzťahy a problémy sa riešia cez MT, čo nie je optimálne, ale zvýšeným úsilím bolo zabezpečené plnenie plánovaných úloh.

LS Zákamenné

Na LS Zákamenné Covid 19 až tak veľmi neovplyvnil prevádzku, nakoľko sa pracovníci v karanténe pravidelne obmieňali a nemali vážnejšie príznaky.

Povaha práce v teréne umožnila dostatočnú izoláciu osôb. Prevažná časť prác sa organizovala cez MT.

Pri kancelárskych prácach sme sa snažili dodržiavať všetky zásady ochrany, striedali sme sa v budove LS max. po tri osoby. Pri odvoze dreva nám pomáhali THZ z LS Paráč a LS Or. Podzámok.

ES Zákamenné

V desiatom mesiaci bol nakazený COVIDOM 19 vedúci ES a vedúci dielní, manipulant musel ísť do karantény na desať dní, z toho dôvodu prácu na sklade musel zabezpečiť referent zo závodu a kolega z druhého ES, kým neskončila karanténa manipulanta na ES.

ES Oravský Podzámok

V priebehu mesiacov október-november 2020 boli v karanténe piati robotníci, tým pádom sme museli odstaviť celú linku ML 25 na cca dva týždne, dodávky sa plnili v menšom rozsahu, dobiehali sme to potom v decembri 2020.

Veľmi pekne ďakujem za vyjadrenia!

Mgr. Marína Debnárová

Vetrová kalamita v Slanských vrchoch

Nielen pandémie, ale tiež kalamity sú nepredvídateľnými činiteľmi v rámci lesníckej prevádzky. Tie sa nám nevyhli ani v roku 2020. Niekde udreli skôr, kým na iných miestach si počkali na koniec roka. V Slanských vrchoch neskomplikovali len lesnícku prevádzku, ale zasiahli tiež turisticky obľúbené a vyhľadávané lokality.

Kalamita v Slanských vrchoch vznikla v posledných dňoch minulého roka v dôsledku pôsobenia troch činiteľov. Daždivé počasie, náhly pokles teplôt a vznik silnej námrazy na stromoch a vietor. Najviac postihnuté sú pod hrebeňové porasty v severozápadnej časti Slanských vrchov, v katastri obce Zlatá Baňa, v nadmorskej výške od 850 do 950 m n. m. na úseku dlhom približne desať kilometrov. Prvé odhady rozsahu kalamity na základe terénnych zisťovaní sú vo výške 15.000 m³, prevažne sú to porasty s dominantným zastúpením dreveniny buk. Nakoľko postihnuté lokality sú v ťažkých terénoch, chceli sme stav kalamity zistiť pomocou dronu a na zá-

klade vyhotovených snímok s prekrytím lesníckych máp čo najpresnejšie vyhodnotiť rozsah kalamity. Bohužiaľ popadané stromy prikryl sneh, monitoring sme museli odložiť na čas keď budú priaznivejšie podmienky.

Na základe odhadov z terénu môžeme konštatovať, že pri listnatých drevinách sú to takmer výlučne vývraty, málo je zlomov a sú aj jedince čiastočne poškodené pádom susedného stromu. Z ihličnatých drevín je najviac poškodená drevenina smrek, v rozsahu asi dve percentá z celkovej kalamity. Pri tejto drevenine prevažujú zlomy a menej vývraty. Z hľadiska plochy situáciu vyhodnocujeme tak, že z 3/4 je to roztrúsená kalamita a z 1/4 je sústredená, zväčša na malých výmerách.

Na základe rozsahu kalamity, prístupnosti, potreby nasadenia rôznych technológií spracovania, kapacitných možností jednotlivých lokalít pre pohyb prostriedkov v približovaní a odvoze dreva, sme si stanovili cieľ vykonať túto náhodnú ťažbu do 15. mája.

Naši zmluvní dodávatelia a ich subdodávatelia nám pokryli takmer celú potrebu nasadenia kapacít na výkon týchto prác. V prevažnej miere sú to traktorové technológie, nasadený je jeden lanový systém zmluvného dodávateľa a koncom marca počítame ešte s jednou lanovkou OZLT. V tejto oblasti zásadný problém nemáme. Počiatočný postup spracovania nám ovplyvnila nepriechodnosť dopravných trás, ktoré musíme v prvom rade uvoľniť a následne rozvinúť kapacity. Potom je to počasie a hlavne vrstva snehu na popadaných stromoch, ktorá výrazne sťažuje práce a zvyšuje riziko prípadného úrazu. A v neposlednom rade sme pri rozhodovaní o našich postupoch brali na zreteľ aj fakt, že v postihnutých lokalitách Slanských vrchov, prímestská oblasť Prešova, je pomerne hustá sieť turistických chodníkov a bežeckých trás. Tieto chodníky sú v tomto období veľmi intenzívne využívané návštevníkmi prírody a to aj v súvislosti s obmedzeniami kvôli pandémie. O našich zámeroch a plánovaných činnostiach v súvislosti s asanačnou ťažbou sme informovali

miestnu samosprávu aj Klub slovenských turistov, s ktorým koordinujeme niektoré naše postupy. Ide hlavne o uvoľnenie turistických trás od popadaných stromov alebo konárov v lokalitách, kde nebude prebiehať v tomto čase ťažbová činnosť, aby sme ponúkli ľuďom bezpečnú alternatívu na vychádzky do územia bez alebo s ojedinelou kalamitou.

Zasiahnuté boli turistické chodníky aj lyžiarske trasy. Najviac bola poškodená turistická trasa – červená značka E3, t.j. medzinárodná trasa, ktorá sa tiahne hrebeňom Slanských vrchov a to v úsekoch Grimov laz – Červená mláka, Javornícka poľana – chata Fricka – Tri Oltáre. Na tento chodník sú pripojené trasy: zelená Temný les – Grimov laz, modrá Koloroš (údolie Malej Delne) – chata Fricka.

Zasiahnutá bola aj žltá turistická trasa Abramovce – Bodoň, lyžiarska trasa okolo Šimonky a iné.

„Lesy Slovenskej republiky, š.p., Odštepny závod Prešov upozorňujú, že od 8.2.2021 sa bude vykonávať spracovanie tejto vetrovej kalamity v lesných porastoch na lokalitách: Pusté pole, Chabzová, Rácová, Malá Delňa a Čierna hora. Asanačné práce budú vykonávané iba v pracovných dňoch a pracoviská budú označené výstražnými tabuľami. V tejto súvislosti prosíme turistov a návštevníkov lesa o maximálnu opatrnosť počas vykonávaných prác v záujme vlastnej bezpečnosti a aj bezpečnosti pracovníkov, ktorí budú vykonávať tieto práce. Pracovníci miestnej Lesnej správy Kokošovce sa v súčinnosti s Klubom slovenských turistov zamerajú aj na odstránenie vzniknutých prekážok na turistických chodníkoch v lokalitách, kde nebudú v najbližšom čase prebiehať ťažbové práce a tak umožnili ich bezpečné absolvovanie. Po skončení prác budú turistické chodníky upravené a uvedené do pôvodného stavu.“

Za vzniknuté obmedzenia sa turistom a návštevníkom lesa ospravedlňujeme.“

Lesy Slovenskej republiky, š.p.,
Odštepny závod Prešov

Flyš a lesnícka prevádzka

OZ Vranov nad Topľou sa nachádza na severo-východe Slovenska v hornom Zemplíne, v kraji, kde nížina prechádza do Slanského pohoria, k Vihorlatu až po Východné Karpaty na hraniciach s Poľskom. Hlavné pôsobíme na Ondavskej a Laboreckej vrchovine. Už na základe tohto prehľadu o rozlohe OZ je zrejmé, že podmienky sú na jednotlivých LS rôzne náročné pri plnení výrobných úloh. Z deviatich LS má len jedna tvrdé podložie v Slanských vrchoch (LS Zámotov), ostatné sa nachádzajú vo flyšovej oblasti.

Podmienky na flyši sú špecifické a spôsobujú nemalé problémy pri sústreďovaní dreva, ale aj pri odvoze. OZ Vranov v posledných rokoch vykonáva plánovanú ťažbu dreva v objeme cca 250.000 m³. Z tohto objemu približovanie na flyši je 210.000 m³. Flyšová oblasť je charakteristická kratšími svahmi s výskytom strží a nestabilným povrchom. V takýchto podmienkach je potrebné vykonávať predťažbovú a poťažbovú technologickú úpravu pracovísk, čo samozrejme súvisí s nemalými nákladmi. Ak sa pozrieme na čerpanie nákladov na výkonoch 128, 135, 136 za posledných desať rokov tak nebolo rovnomerné od 609 €/km LDS po dnešných 293 €/km, najpriaznivejšia situácia bola v roku 2018. Nedostatok financií spôsobuje nemalé problémy pri približovaní dreva, kedy sa dodávatelia prác nemôžu dostať do porastov, a ak sa dostanú, majú zvýšené náklady hlavne kvôli spotrebe PHM a pri opravách približovacích prostriedkov poškodených pri práci v rozbahnenom teréne. Rozbahnený terén je skoro počas celého roka. Výnimka je počas suchých letných mesiacov a v prípade mrazivého zimného obdobia. Tu treba povedať, že ani zimy už nie sú také, ako bývali kedysi.

Ďalším problémom, ktorý sa napája na približovanie sú odvozné miesta. Tie sa nachádzajú v mnohých prípadoch na cudzích pozemkoch, ktoré slúžia na poľnohospodársku činnosť a sú predmetom dotácií. Tu samozrejme vstupujú obmedzenia zo strany obhospodarovateľov, kedy nám povolia vstup na pozemky a to ovplyvňuje časový plán vykonávania ťažieb. S povolením je spojený nájom za časové použitie pozemku na skladovanie dreva ako aj úprava terénu po ukončení prác. Väčšinou sa jedná o TTP, kde nie je možné takéto OM spevniť kamenivom, čo je zase problém pri odvoze dreva. Nákladné autá častokrát zapadnú v rozbahnenom teréne a nie sú schopné sa dostať bez pomoci z OM. Dúfame, že sa finančná situácia podniku stabilizuje a budeme mať dostatok prostriedkov nielen na vykonávanie technologickej prípravy pracovísk rok dopredu na všetkých LS, ale samozrejme aj poťažbovú úpravu, ktorá mnohokrát je oprávnené kritizovaná verejnosťou.

Ing. Miroslav Bača
referent ekológie a poverený riadením
VTÚ OZ VnT

OZLT vo víre COVID 19

KORONAVIRUS ovplyvnil všetkých, vrátane OZLT. Všetci zamestnanci počas celej doby trvania pandemickej situácie sa snažia dodržiavať všetky prísne hygienické opatrenia nariadené GR štátneho podniku ako aj nariadeniami ustanovenými vládou SR. V zastúpení najvyšších čísel pozitívnych prípadov COVID-19 „reprezentuje“ náš závod vyššie priečky a to z dôvodu, že OZLT v rámci všetkých organizačných zložiek LSR š.p., zamestnáva najväčší počet zamestnancov. K 1.1.2021 je ich 417, z toho 48 THZ 369 R kategórie. Ďalším dôvodom je realizácia hlavných lesníckych činností ako je odvoz dreva a ťažbová činnosť, ktorá je vykonávaná v rámci celého Slovenska a aj oblasti, v ktorých epidemiologická situácia nepriaznivá, čo zvyšuje predpoklad nákazy COVID 19.

Z úrovne OZLT sú zamestnanci priebežne informovaní o aktuálnych opatreniach a aj o dodržiavaní prísnych hygienických opatrení. Relatívne nízky počet nakazených, s ohľadom na počet zamestnancov dokazuje, že všetci zodpovedne pristupujeme k súčasnému epidemiologickému stavu. Preto aj pre tieto opatrenia a prístup zamestnancov, zatiaľ výrazne nebolo ovplyvnené plnenie výrobných úloh.

V rámci OZLT boli prijaté tieto opatrenia: Plán preventívnych protiepidemiologických opatrení ochorenia COVID-19“

- Pri vstupe na pracovisko vykonávame meranie telesnej teploty všetkým zamestnancom a všetkým osobám vstupujúcim do areálu OZLT,
- Dodržiavame vo vonkajších a vnútorných priestoroch povinnosť nosenia rúška, alebo iným spôsobom prekrytie dýchacích ciest,

- V čase nariadeného preukazovania sa potvrdením o negatívnom výsledku RT-PCR testu alebo potvrdením o negatívnom výsledku antigénového testu na ochorenie COVID-19, toto nariadenie kontrolujeme a overujeme,
- V prípade pozitívneho prípadu na COVID-19 na pracovisku prijímame všetky opatrenia s tým súvisiace tzn. karanténu alebo pretestovanie všetkých zamestnancov, ktoré boli v úzkom kontakte s pozitívne testovanou osobou,
- Dodržiavame prísny sanitálny režim v rámci pracovísk závodu,
- V značnej miere sme obmedzili kontakt v rámci zamestnancov OZLT s maximálnym využívaním on-line technológií a telefonickej komunikácie a predchádzame zhromažďovaniu sa v spoločných priestoroch,
- Vzhľadom na zlu epidemiologickú situáciu a nariadením vládou SR sme v mesiacoch január a február umožnili a nariadili u THZ zamestnancov „okrem výnimiek“ na systém HomeOffice, tak aby zla situácia s „KORONOU“ neovplyvnila výrobný proces OZLT.

Vedúci strediska – SVOT (stredisko viac operačných technológií)

Pandémia Covid 19 výrazne neovplyvnila stredisko SVOT. Zamestnanci boli vždy podľa predpisov a usmernení testovaní a doteraz neboli pozitívni. Výroba s viac-operačnými technológiami nebola kvôli pandémie prerušená.

Vedúci strediska RSLT Banská Bystrica

OZLT ovplyvňuje situácia s Covidom 19 v samotnom poskytovaní lesníckych činností. Výpadok vlastných zamestnancov

a obmedzenie výroby pre výskyt ochorenia bolo na ES OZ Žarnovica a od 8.2. aj na ES Lučenec – OZ R. Sobota, kde je až do odvolania zastavený odvoz dreva. Zvýšená chorobnosť externých dodávateľov prác spôsobuje výpadky v ťažbe dreva. Táto skutočnosť má za následok nedostatok dreva na OM. To spôsobuje aj výpadok v požiadavkách NA na odvoz dreva. Najvýraznejšie sa to prejavilo na OZ L. Hrádok. Zlá pandemická situácia na OZ Beňuš spôsobila, že v mesiaci január sa vôbec neotvorili pracoviska, čím bol úplne paralyzovaný odvoz a ťažba dreva na tomto OZ.

Vedúci strediska RSLT Bánovce nad Bebravou

Za obdobie od vypuknutia pandémie (apríl 2020 – január 2021) na našom stredisku traja pracovníci boli nútení uplatniť štatút pandemickej OČR, počas ktorej sme mali u nich výpadok z pracovného procesu 56 pracovných dní. Ďalších 26 pracovníkov bolo buď v karanténe z dôvodu kontaktu s pozitívnu osobou, pozitívneho výsledku v rámci plošných testovaní alebo z dôvodu prekonania ochorenia COVID-19, pričom neodpracovali 264 pracovných dní. Uvedené výpadky sme sa snažili operatívne nahrádzať presunom pracovníkov, avšak nie vždy sa to dalo plnohodnotne nahradiť.

V rámci opatrení na obmedzenie šírenia ochorenia nemôžeme v zákonom stanovenom čase vykonávať lekárske prehliadky pracovníkov, či už vstupné, výstupné alebo preventívne, nakoľko zdravotnícke zariadenia pracujú v obmedzenom režime a všetka ich činnosť je logicky podriadená riešeniu zlej COVID – situácie. Podobný problém predstavujú aj opakované preškolenia OBP predovšetkým z dôvodu zákazu zhromažďovania sa viac ako šesť osôb na jednom mieste. Zákon síce tieto výnimočné situácie rieši výnimkou a posunom termínov, avšak po uvoľnení opatrení bude obrovský tlak všetkých zamestnávateľov tak na lekárske prehliadky ako aj na školiteľov.

Vedúci RSLT Vranov nad Topľou

Od začiatku pandemickej situácie nastali výpadky zamestnancov z dôvodu, že boli pozitívne testovaní na COVID-19 resp. boli v úzkom kontakte s pozitívnu osobou a preto im bola nariadená karanténa. Počas toho si pracovníci uplatňovali štatút pandemickej OČR. Aj napriek výpadku pracovníkov za celú dobu pandémie sme sa snažili udržať tempo výroby, a vždy dobehnúť zameškané napríklad prácou nadčas. Takže výroba nebola kvôli pandémie prerušená.

Ing. Antónia Treščáková,
referent ABT, BT TPO

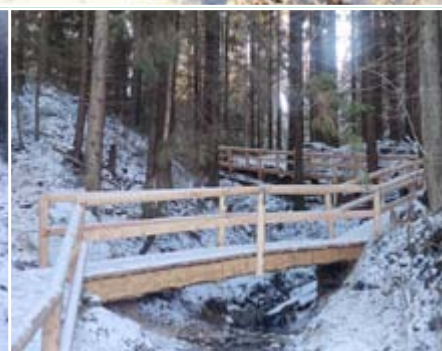

Na Orave dobre, na Orave zimne

Lesnícke náučné chodníky majú v zimnom období svoje neopakovateľné čaro. Prostredníctvom stránok časopisu Lesník Vás pozývame na prechádzku náučnou trasou v Oravskej Lesnej, ktorá inak v zime býva pre verejnosť uzatvorená.

Lesnícky náučný chodník Oravská Lesná sa môže pochváliť hneď niekoľkými naj. Okrem toho, že je „najchladnejším“ chodníkom (nachádza sa v najchladnejšej obci na Slovensku), je od svojho vzniku najnavštevovanejším turisticko-rekreačným lesníckym miestom v pôsobnosti Odštepného závodu Námestovo. Zároveň je jedným z prvých lesníckych náučných chodníkov v pôsobnosti štátneho podniku LESY SR vôbec – verejnosti bol slávnostne sprístupnený už v auguste 2005. No a do balíčka naj sa pridáva tiež fakt, že ide o jeden z najkomplexnejšie spracovaných náučných chodníkov LESOV SR s najväčším počtom zastávok na trase – z pôvodných deväť stanovišť sa chodník postupne rozrástol až na súčasných 40.

Okružná nenáročná trasa vedie čiastočne po trati bývalej Oravskej lesnej železnice, prechádza objektom Pro Silva s lesnými porastmi pestovanými prírodou blízky spôsobom, ale aj génovou základňou smreka. Pri prechode náučnou trasou objavíte mnoho zaujímavého: drevené sochy, studničky, izbu horára, snehovú jamu, poľovnícky posed, kímne zariadenia, diviačiu oboru, mlyn Srogončík, fragmenty lesnej železnice a dokonca môžete nazrieť aj do interiéru unikátnej vodnej pily. Len málokde na Slovensku sa dá o lesníckej práci a histórii lesníctva naučiť toľko, ako práve tu. Preto nečudo, že Lesnícky náučný chodník Oravská Lesná je cieľom mnohých žiackych výletov a exkurzií, a to aj počas prázdninových dní. Minulý rok sa tu v čase školských prázdnin dokonca konala „Letná vysoká škola prírody“.

Aj keď je chodník samoobslužný, organizované skupiny po ohlásení sa s odborným výkladom ochotne sprevádza niektorý z lesníkov, technikov alebo aj samotný vedúci LS Paráč, ktorý z každej takejto prechádzky prichádza s novým nápadom, čo by sa kde dalo ešte doplniť, opraviť či upraviť.

Náučný chodník v Oravskej Lesnej si od svojho vzniku vyžiadala jednu rozsiahlejšiu rekonštrukciu, ktorá sa uskutočnila v roku 2013. Koncom roku 2020 sa však oravskí lesníci pustili do rekonštrukčných prác opäť. Najmä z dôvodu bezpečnosti návštevníkov obnovili premostenie so zábradlím dlhé približne 50 m i niektoré ďalšie bez-

pečnostné prvky chodníka. Na tieto opravy použili smrekovcové drevo kvôli jeho dlhšej trvácnosti.

V roku 2021 by lesníci chceli s obnovnými prácami pokračovať opäť. V rámci miniprojektu plánujú na chodníku vybudovať odychovo-náučné miesto venované lesným zvieratám, a to vo forme dvoch menších jazierok na potoku s vodným kolesom. Tým by zároveň čiastočne aj zregulovali samotný vodný tok. Na náprotivnom svahu okrem toho plánujú osadiť drevorezby viacerých živočíchov (nielen) našich lesov – medveďa, diviaka, orla, hlucháňa či vydry.

Kolegom z OZ Námestovo držíme palce, aby im všetky tohtoročné plány vyšli podľa ich predstáv, a aby tak zase raz potvrdili, že detailne prepracovaný a veľmi inšpiratívny Lesnícky náučný chodník Oravská Lesná rozhodne stojí za to navštíviť.

Lesu a turistike zdar!

Mgr. Lucia Čekovská
Foto: Ing. Radoslav Lorko

Obchod s drevom v roku 2020

Predaj surového dreva je hlavnou komoditou v realizácii obchodnej činnosti štátneho podniku LESY Slovenskej republiky. Od úspešnosti predaja je závislé financovanie lesníckej prevádzky, ale aj financovanie ostatných aktivít štátneho podniku.

Trh s drevom na území SR bol v minulom roku výrazne ovplyvnený spracovaním vetrových a následných podkôrníkových kalamít v okolitých krajinách. Aby toho nebolo málo, od apríla sa situácia v obchode rapídne zhoršila aj vplyvom pandémie a dôsledkami vyplývajúcimi z uplatňovania rôznych opatrení smerujúcich k obmedzeniu šírenia COVID-19.

V nasledujúcom prehľade uvádzam predaj drevnej hmoty podľa mesiacov minulého roka 2020 a graf dosiahnutého priemerneho speňaženia.

Z uvedeného prehľadu je vidieť, že najhoršia situácia z pohľadu predaného množstva a tržieb za drevnú hmotu bola v mesiaci apríl. Uvedený nepriaznivý stav v dodávkach sa rýchlo prejavil aj v náraste skladových zásob.

V nasledujúcom prehľade uvádzam stav zásob drevnej hmoty podľa mesiacov minulého roka 2020.

Obmedzenie plánovaných dodávok, resp. až zastavenie nákupu niektorých zmluvných partnerov ovplyvnilo aj úroveň dosiahnutého priemerneho speňaženia. Výrazný pokles priemerneho speňaženia sa prejavil najmä v druhom štvrtroku 2020.

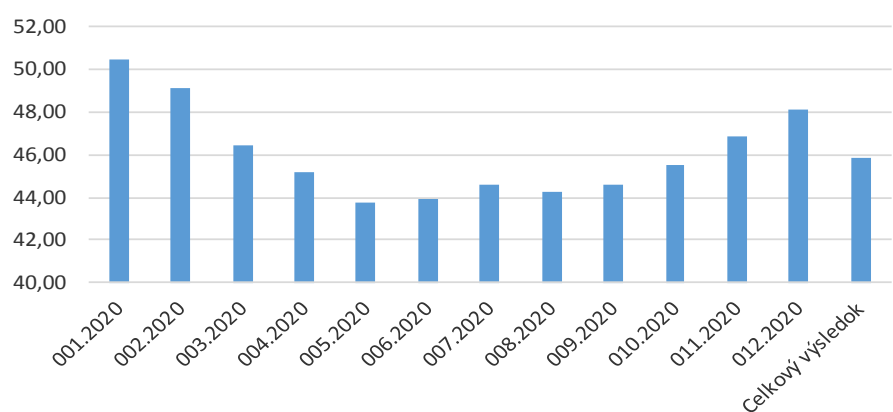
V prípade dodávok listnatého dreva (vzhľadom na uzatvorené kontrakty s ročnou cenou) štátny podnik neznižoval predajnú cenu listnatých sortimentov. Na vzniknutú situáciu reagoval obmedzením úmyselných ťažieb.

V prípade ihličnatých dodávok bola situácia komplikovanejšia. Vplyvom vysokého stavu zásob ihličnatého dreva doma a v okolitých krajinách a potrebou rýchleho spracovania podkôrníkovkej kalamity štátny podnik pristúpil aj k úprave – zníženiu predajných cien ihličnatých sortimentov. Prvá úprava cien k 1.4.2020 nemala takmer žiadny vplyv na zvýšený odber drevnej

Predaj drevnej hmoty podľa mesiacov minulého roka 2020

Mesiac	Objem odbytu m ³	Podiel v %	Tržby €	Podiel v %	Priemerné speňaženie €/m ³
1/2020	185.395	5%	9.287.738	5%	50,46
2/2020	338.905	9%	16.506.139	10%	49,13
3/2020	323.273	9%	14.907.372	9%	46,47
4/2020	220.325	6%	9.890.932	6%	45,20
5/2020	341.313	9%	14.807.285	9%	43,74
6/2020	383.462	10%	16.723.544	10%	43,92
7/2020	355.623	9%	15.726.735	9%	44,56
8/2020	334.329	9%	14.686.629	9%	44,28
9/2020	346.563	9%	15.326.540	9%	44,55
10/2020	340.561	9%	15.380.062	9%	45,50
11/2020	323.579	9%	15.046.771	9%	46,84
12/2020	256.327	7%	12.218.768	7%	48,10
Spolu	3.749.656	100%	170.508.515	100%	45,83

Priemerné speňaženie €/m³ r. 2020

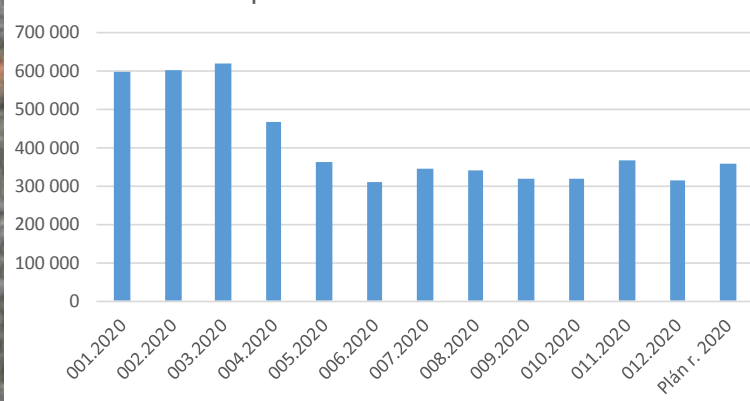
hmoty a následný pokles stavu zásob. Nasledoval ďalší výrazný pokles cien IPV a IVD od 14.4.2020. Nepriaznivý stav v obchode s drevom bol najhorší najmä v mesiacoch apríl a máj 2020. Situácia bola taká kritická, že z dôvodu obrovského výpadku tržieb

a obavy z udržateľnosti finančných tokov vedenie štátneho podniku dokonca vydalo pokyn na zastavenie ťažieb. Takéto vážne rozhodnutie nebolo prijaté ani v krízovom roku 2009...V priebehu II. štvrtroku sme sa pokúšali predat' drevnú hmotu aj prostred-

Stav zásob drevnej hmoty podľa mesiacov minulého roka 2020

Mesiac	Stav zásob m ³	% z plánovaného stavu
1/2020	596.506	167%
2/2020	602.435	169%
3/2020	617.451	173%
4/2020	468.260	131%
5/2020	362.049	102%
6/2020	310.908	87%
7/2020	344.094	97%
8/2020	340.079	95%
9/2020	318.194	89%
10/2020	318.724	89%
11/2020	367.009	103%
12/2020	313.247	88%
Plán r. 2020	356.202	100%

Stav zásob spolu ihličnaté a listnaté drevo v m³

Rok 2020	Objem v m ³	Tržby v €	Priemerné speňaženie v €/m ³
Predaj tuzemsko	3.660.303	166.128.988	45,39
ihličnaté	1.840.175	69.766.086	37,91
listnaté	1.820.128	96.362.902	52,94
Predaj EU	89.353	5.699.226	63,78
ihličnaté	17.350	712.358,13	41,06
listnaté	72.003	4.986.868	69,26
Celkový výsledok	3.749.656	171.828.214	45,83
ihličnaté	1.857.525	70.478.444	37,94
listnaté	1.892.131	101.349.770	53,56

níctvom elektronických aukcií. Z dôvodu nezáujmu o ponúkané sortimenty predaj nemožno hodnotiť inak ako neúspech. Zo 66 aukcií v II. štvrtroku 2020 sme boli úspešní iba v 13 prípadoch!!! A v týchto úspešných prípadoch bola vyvolávací cena rovnaká, alebo nižšia ako aktuálna cenníková cena!!! V tomto čase bola napríklad v ponuke ihličnatá vláknina v Námestove za cenu 13 €/m³ a nikto neprejavil záujem...

V roku 2020 štátny podnik dodal na trh celkom 3.749.656 m³ ihličnatého a listnatého dreva. Dodávky celkom oproti plánu boli prekročené o 18.306 m³, z toho ihličnaté dodávky boli prekročené o 78.871 m³ a listnaté dodávky neboli splnené o 60.565 m³.

Tržby za drevo priamych dodávok dosiahli hodnotu 171.828 tis. €. V porovnaní s rebalancovaným plánom sú tržby celkom prekročené o 670 tis. €, z toho tržby za ihličnaté dodávky sú prekročené o 3.240 tis. € a tržby za listnaté dodávky sú nespĺnené o 2.570 tis. €.

Priemerné speňaženie v roku 2020 bolo dosiahnuté v hodnote 45,83 €/m³, čo predstavuje zhoršenie oproti plánu o - 0,05 €/m³. V medziročnom porovnaní bol pokles priemerného speňaženia o 2,32 €/m³, keď priemerné speňaženie v roku 2019 bolo 48,15 €/m³. V ihličnatom dreve bolo priemerné speňaženie dosiahnuté vo výške 37,94 €/m³, čo predstavuje zlepšenie oproti plánu o +0,14 €/m³. V porovnaní s rokom 2019 bol pokles o 5,33 €/m³. V listnatom dreve bolo priemerné speňaženie vo výške 53,56 €/m³, čo predstavuje zlepšenie oproti plánu o +0,35 €/m³. V porovnaní s rokom 2019 to predstavuje zhoršenie o 0,70 €/m³.

V ďalšom prehľade uvádzam päť naj... odštepných závodov, ktoré v minulom roku realizovali a dosiahli:

- najväčší objem dodávok v m³
- najvyššie tržby v €
- najvyššie priemerné speňaženie v €/m³

Z vyššie uvedeného objemu LESY SR štátny podnik predal časť produkcie (1,65%)

prostredníctvom elektronických aukcií dreva (EAD). Elektronické aukcie dreva v prvom polroku 2020 možno charakterizovať nezáujmom kupujúcich o ponúkané sortimenty drevnej hmoty. V druhom polroku sa situácia zlepšila a úspešnosť predaja sa mierne zvýšila. V minulom roku LESY SR š.p. realizoval 195 elektronických aukcií dreva. V ponuke boli ihličnaté surové kmene, ihličnaté piliarske výrezy III. ABCD triedy akosti, LPV III. triedy akosti v drevine dub, buk a listnatá vláknina. Celková ponuka drevnej suroviny bola v objeme 139.854 m³. Z ponúknutého objemu dreva sa vysúťažilo 67.898 m³ (úspešnosť predaja 48 %). Skutočne bolo dodaných 61.867 m³ drevnej hmoty a tržby z predaja formou EAD za rok 2020 boli v hodnote 2.027.877 €. Takmer celý objem bol predaný domácim zákazníkom (len 116 m³ – čo predstavuje 0,18%) bol predaj v rámci EÚ.

V tabuľke uvádzam prehľad elektronických aukcií, ktoré sme realizovali v roku 2020.

Cenné sortimenty surového dreva boli v minulom roku predané prostredníctvom verejných dražieb dreva v objeme 6.912 m³. Tržby z predaja boli vo výške 1.759 tis. € pri priemernom speňažení 254,56 €/m³. O tejto forme predaja v minulom roku už boli čitatelia podrobnejšie informovaní prostredníctvom príspevkov od kolegov z jednotlivých odštepých závodov.

Ing. Ľubomír Machyniak
vedúci odboru obchodu a účelových zariadení

Najväčší objem dodávok v m³

OZ	Dodávky spolu	OZ	Ihličnaté dodávky	OZ	Listnaté dodávky
Čierny Balog	280.618	Čierny Balog	273.323	Vranov nad Topľou	200.888
Námestovo	248.819	Námestovo	248.126	Levice	194.373
Vranov nad Topľou	217.969	Čadca	174.627	Topoľčianky	139.367
Levice	205.369	Liptovský Hrádok	168.997	Smolenice	138.068
Prešov	184.688	Žilina	160.400	Prešov	125.590

Najvyššie tržby v €

OZ	Tržby spolu	OZ	Ihličnaté dodávky	OZ	Listnaté dodávky
Vranov nad Topľou	11.030.089	Čierny Balog	10.157.791	Vranov nad Topľou	10.508.919
Čierny Balog	10.484.584	Námestovo	9.419.389	Levice	10.041.362
Levice	10.297.371	Liptovský Hrádok	7.546.319	Topoľčianky	7.484.465
Námestovo	9.447.907	Beňuš	6.800.282	Smolenice	7.116.107
Prešov	9.052.269	Čadca	6.190.144	Sobrance	6.833.493

Najvyššie priemerné speňaženie v €/m³

OZ	Celkom	OZ	Ihličnaté dodávky	OZ	Listnaté dodávky
Sobrance	54,59	Beňuš	45,87	Košice	60,44
Košice	52,97	Liptovský Hrádok	44,65	Rožňava	56,54
Žarnovica	51,91	Považská Bystrica	44,57	Žarnovica	56,51
Topoľčianky	51,53	Košice	42,17	Sobrance	55,70
Rožňava	50,93	Prešov	39,91	Šaštín	55,25

Prehľad elektronických aukcií v roku 2020

Obdobie	Počet aukcií	Objem ponuky m ³	Nepredané m ³	Predané m ³	Úspešnosť predaja %
I.Q.2020	43	42.610	22.620	19.990	46,91%
II.Q.2020	66	53.941	41.963	11.978	22,21%
III.Q.2020	33	23.150	5.100	18.050	77,97%
IV.Q.2020	53	20.153	2.274	17.880	88,72%
Spolu r. 2020	195	139.854	71.957	67.898	48,55%

Nie sú kozy ako kozy

Keď sme minulý rok pre vás pripravili článok o jeleňovitých, netušili sme, aký ohlas to bude mať. Keďže sme obdržali mnoho pozitívnych reakcií, vedeli sme, že podobný článok nás bude čakať aj v budúcnosti. V minulom čísle sme priniesli informácie o lesníctve v Kirgizsku a v tomto čísle prinášame informácie o Turecku. Keďže tieto krajiny sú mnohými z nás spájané práve s lovom horských kôz, rozhodli sme sa priniesť prehľad práve týchto majestátnych zvierat.

Koza bezoárová (*Capra aegagrus*)

Vyskytuje sa v horských oblastiach juhovýchodnej Európy, malej a strednej Ázie až po Afganistan. V Európe sa vo voľnej prírode vyskytuje na území Grécka, hlavne na Kréte. Obýva vyššie horské oblasti. V roku 1953 došlo k introdukcii kozy bezoárovej do vtedajšieho Československa, do oblasti Pálavy. Oblasť Pálavy je chráneným územím, a preto boli v roku 1994 kozy presunuté do obory Vříšek pri Českej Lípe. Dosahuje hmotnosť 25-60 kg, výšku v kohútiku 100 cm. Rohy majú obidve pohlavia, no u samcov sú výrazne silnejšie. U samcov dosahujú dĺžku až 150 cm, u samíc cca 30 cm. Na priereze sú šošovkovité, čo ich odlišuje od zdivených kôz domácich, ktoré majú rohy z jednej strany spoštené.

Kozorožec dagestanský (*Capra cylindricornis*) známejší aj ako dagestanský tur

Vyskytuje sa vo východnej časti Kaukazu od hory Dykhtau až po Dagestan a Azerbajdžan v nadmorskej výške 800-4000 m n.m.. Dosahuje hmotnosť až do 140 kg, výška v kohútiku 105 cm. Samice sú výrazne menšie. Rohy majú obidve pohlavia, u samcov sú lýrovito zahnuté, výrazne silnejšie a dosahujú dĺžku 70-90 cm. U samíc dosahujú cca 20 cm.

Kozorožec kaukazský (*Capra caucasica*), menej známy je ako západokaukazský tur

Vyskytuje sa vo vysokých horských polohách západnej polovice Kaukazu v nadmorskej výške 800-4000 m n.m.. Dosahuje hmotnosť cca 65 kg, výška v kohútiku 100 cm. Ich telo je pomerne veľké ale úzke a v pomere k telu majú relatívne krátke nohy. Rohy majú obidve pohlavia, u samcov sú výrazne silnejšie a dosahujú dĺžku 70 cm. Vo voľnej prírode žije do 6000 jedincov.

Koza skrutkorohá (*Capra falconeri*) pomerne známa aj pod menom markhor

Vyskytuje sa v horách centrálnej Ázie, Karakoram a Himaláji v nadmorskej výške 600-3600 m n.m.. Dosahuje hmotnosť až do 110 kg, výška v kohútiku 115 cm. Rohy majú obidve pohlavia, u samcov sú vývrtkovitého tvaru, výrazne silnejšie a dosahujú dĺžku 160 cm. U samíc dosahujú cca 25 cm. Výrazný je pohlavný dimorfizmus. Markhor je národným zvieratom Pakistanu, kde ho nazývajú „krútený roh“ alebo „krútenorohá koza“.

**Kozorožec iberský (*Capra pyrenaica*),
používa sa aj kozorožec pyrenejský, španielsky**

Pôvodne zahŕňal 4 poddruhy, avšak v súčasnosti sú už dva z nich vyhynuté. Vyskytuje sa len na pyrenejskom polostrove. V Pyrenejách sa vyskytuje spravidla do výšky 1200 m n.m., ale v populácii na juhu Francúzska vystupuje až do výšky 2200 m n.m.. Výrazný je pohlavný dimorfizmus. Rohy sa od ostatných druhov líšia svojou líniou a sú najprv zatočené smerom von a potom dovnútra. Veľkosťou tela je podobný kozorožcovi alpskému.

**Kozorožec sibírsky (*Capra sibirica*) niekedy označovaný
ako Altajský kozorožec alebo Gobi kozorožec**

Vyskytuje sa v pohoriach centrálnej Ázie. V polopúštnych a v púštnych (púšť Gobi) oblastiach sa vyskytuje aj v polohách pod 700 m n.m.. Zvyčajne sa však vyskytuje v polohách 2000-5000 m n.m.. Dosahuje hmotnosť až do 130 kg, výška v kohútiku 110 cm. Samice sú výrazne menšie. Rohy majú obidve pohlavia, u samcov sú výrazne silnejšie a dosahujú dĺžku 130 cm. U samíc dosahujú cca 30 cm. Výrazný je pohlavný dimorfizmus.

Kozorožec horský syn. alpský (*Capra ibex*)

Vyskytuje sa v Alpách spravidla od 1800 do 3300 m n.m.. Dosahuje hmotnosť až do 120 kg, výška v kohútiku 100 cm. Rohy majú obidve pohlavia, u samcov sú výrazne silnejšie a dosahujú dĺžku 100 cm. U samíc dosahujú cca 35 cm. Výrazný je pohlavný dimorfizmus. Pôvodne boli ako poddruhy kozorožca horského uvádzané kozorožec sibírsky, iberský a núbijský.

***Capra walie* (slovenský názov neznámy)**

Patrí medzi ohrozené druhy, vo voľnej prírode existuje len 500 jedincov v pohoriach Etiópie. Dosahuje hmotnosť cca 120 kg. Samice sú výrazne menšie a svetlejšie. Rohy majú obidve pohlavia, u samcov sú výrazne silnejšie a dosahujú dĺžku 110 cm.

Kozorožec núbijský (*Capra nubiana*)

Vyskytuje sa v púštnych hornatých oblastiach severnej a severovýchodnej Afriky a na Blízkom východe. Voľne žijúca populácia sa odhaduje na cca 1200 jedincov. Dosahuje hmotnosť cca 50 kg, výška v kohútiku 75 cm. Samice sú výrazne menšie. Rohy majú obidve pohlavia, u samcov sú výrazne silnejšie a dosahujú dĺžku 100 cm. U samíc dosahujú cca 30 cm.

Ing. Zdenko Kováč, špecialista pre certifikáciu

Lesná správa Hrušov

Väčšina našich lesných správ má názov odvodený od miesta sídla lesnej správy, alebo od názvu lesného hospodárskeho celku (LHC), na ktorom hospodári. Lesná správa Hrušov je práve takou, ktorá je pomenovaná po LHC. Z názvu LHC by sme však dedukovali, že sa nachádza pri Velkom Krtíši tak ako aj obec Hrušov. Skutočnosť je však úplne iná. Názov LHC je odvodený od hradu Hrušov, ktorý nájdeme blízko cesty z Topoľčianok smerom na Skýcov a lesná správa sídli v prekrásnom lesnom prostredí neďaleko obce Hostie.

Na to, ako sa hospodári našim kolegom na tejto lesnej správe sme sa bližšie pozreli v mesiaci január.

Charakteristika lesnej správy

Lesná správa Hrušov je jednou zo siedmich lesných správ odštepného závodu Topoľčianky. Územie LS spadá orograficky do východnej časti pohoria Tríbeč a do pohoria Pohronský Inovec. Nadmorská výška je od cca 250 až po 745 m n.m. na vrchu Veľká ostrá. Katastrálna výmera lesnej správy je 11.794 ha, lesnatosť územia dosahuje cca 86%. Z lesných typov sú najviac zastúpené *Quercetum*, *Carpineto-quercetum*, *Fageto-quercetum* a *Fagetum pauper*.

Lesná správa hospodári na dvoch lesných celkoch a to: LC Hrušov a LC Jedľové Kostoľany s platnosťou plánu 2014 až 2023. Lesná správa v súčasných hraniciach vznikla v roku 2003, kedy bola k LS Hrušov pričlenená už bývalá LS Jedľové Kostoľany.

Treba spomenúť aj skutočnosť, že v rokoch 2005-2007 bola súčasťou LS Hrušov aj terajšia LS Skýcov. Spájanie tzv. zvernicových správ sa v praxi neosvedčilo a od roku 2008 bola opätovne vytvorená LS Skýcov.

Obhospodarovaná výmera je na úrovni 5.999 ha, z toho je 488 ha neštátnych neodovzdaných lesov a 67 ha lesov má LS v nájme. Výmera porastovej plochy je 5.788 ha. Z toho je 1.577 ha hospodárskych lesov, 677 ha ochranných lesov a 3.534 ha lesov osobitného určenia.

Hospodárenie v lesoch

Hospodárenie bolo výrazne poznačené vetrovými kalamitami v rokoch 2000, 2014 a 2019, kedy došlo k poškodeniu porastov na viac ako 200 ha prevažne bukových porastov. Výsledkom bolo nielen spracovanie uvedenej kalamity, ale aj následne vysoký podiel mladých porastov v štádiu mladiny. To, že väčšina LS sa nachádza práve vo zverniciach prináša z hľadiska obhospodarovania lesov najväčšie nároky. Obnova lesov a následné zabezpečenie mladých lesných porastov je veľmi obtiažne. Tradičné postupy sa ukázali pri vysokých stavoch zveri ako problémové až takmer nemožné. Zver sa koncentrovala na obnovných prvkoch, kde sa aj napriek oplčovaniu prirodzená obnova dostávala pomaly a umelá obnova prinášala vynútené opakované zmladenie. V zalesňovaní sa prešlo k obalovaným sadeniciam, s ktorými sa dosahujú lepšie výsledky. Zmena prístupu, minimalizovaním dorubov a orientáciou na presvetľovanie dospelých porastov s cieľom tvorby veľkých fruktifikujúcich korún, priniesla aj ďalší benefit v podobe plošne nastupujúceho prirodzeného zmladenia, ktoré ani vysoké počty zveri nedokážu likvidovať. Uvedenými postupmi sa podarilo znížiť tlak na plochy po doruboch a po kalamitách. Napriek tomu sa hospodárenie nezaobíde bez ochrany kultúr oplôtkami. Z dôvodu významného poľovníckeho využívania sú porasty v štádiu mladín rozčleňované streleckými linkami.

Na LS sa intenzívne využívajú drevené rozoberateľné a prestaviteľné oplôtky. Dĺž-

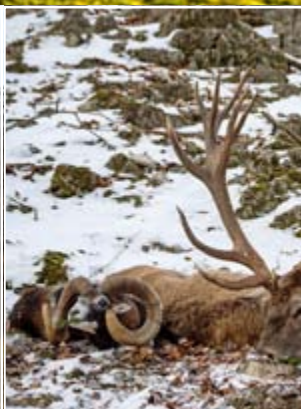
Priemerné ročné úlohy (za posledných 5 rokov)

Výkon	t.j.
Obnova porastov	
- z toho prirodzená	7,66 ha
- z toho umelá (voľnokorenné)	0,65 ha
- z toho umelá (obalovaná)	1,95 ha
- opakované zalesnenie	0,16 ha
Ochrana proti zveri	
- chemická – repelenty	14,59 ha
- oplôtky	2,54 ha/2,35 km
Ochrana proti burine	15,20 ha
Prečistky	78,60 ha
Výchova do 50 rokov	72,31 ha/2 982 m ³
Výchova nad 50 rokov	105,38 ha/5 997 m ³
Obnovná ťažba	24 131 m ³
Náhodná ťažba	4889 m ³
Mimoriadna ťažba	11 m ³
Ťažba spolu	38 010 m ³
- z toho samovýroba	270 m ³
Výroba štiepky – prepočítané na m ³	1492 m ³

ka oplôtky nárastov a kultúr (oplôtkov) je momentálne 8,1 km. V roku 2021 plánujeme postaviť oplôtky v dĺžke 2.800 m na plochách po vetrovej kalamite z 2019.

Náhodná ťažba je takmer výlučne abiotického charakteru. Navyše postihuje porasty vietor a v poslednej dobe aj sucho, ktoré sa prejavuje v hrebeňových partiách a v starších porastoch.

Výrobné podmienky sú charakterizované miernejšími svahmi, územie je relatívne dobre sprístupnené kvalitnými odvoznými cestami. Na LS je k dispozícii 64,3 km trvalých odvozných ciest, 92 km sezónnych odvozných ciest a 121 km trvalých približovacích ciest. Sprístupnenosť porastov dáva dobré predpoklady pre uplatnenie traktorových technológií, ktoré tvoria až 86%, HRT technológie sa podieľajú na približne 12,5% a uplatnenie koní dosahuje úroveň 1,5%. Väčšina dreva sa odváža na expedičný sklad Topoľčianky. Podiel priamych doďavok dosahuje 30%.

Ochrana prírody

Z hľadiska ochrany prírody patrí územie LS k menej významným. Na území LS sa nachádza len jedno chránené územie a to Prírodná rezervácia Sokolec na výmere 73,22 ha. Z chránených druhov sa na území LS vyskytujú fúzač alpský, roháč obyčajný, bocian čierny, orol skalný, sokol sťahovavý, mačka divá, rys ostrovid, medveď hnedý, zvonovec ľaliovitý, pichliač úzkolistý, feruľa sadlerova a zvonček hrubokoreňový.

Poľovníctvo a rybárstvo

Hospodárenie lesnej správy je výrazne ovplyvnené skutočnosťou, že väčšia časť obhospodarovaných lesných pozemkov sa nachádza v dvoch režijných poľovných revíroch a to v PR Veľká zvernica a v PR Malá zvernica. Lesné pozemky nachádzajúce sa v týchto zverniciach sú zaradené v kategórii lesov osobitného určenia a ochranných lesov. Výrazný vplyv na vyťaženosť personálu má okrem štandardných lesníckych činností práve poľovníctvo a činnosti s ním súvisiace. Poplatkový odstrel má stúpajúcu tendenciu a tvorí z celkového odstrelu v rámci LS 40%. V roku 2021 sa už začalo s plánovaným odchytom jelenej a muflónovej zveri v Malej zvernici s následným zazverovaním Veľkej zvernice za účelom skvalitnenia genofondu zveri vo Veľkej zvernici. V spolupráci s GR sa plánuje nákup muflónovej zveri z ČR a z našich zvernic Teplý vrch a Betliar. Na území LS sa loví ročne v priemere 120 ks jelenej zveri, 130 ks daniely zveri, 100 ks muflónovej zveri, 20 ks srnčej zveri a 130 ks diviacej zveri. Samičia zver a mláďatá sú lovené z väčšej časti personálom. V poslednej sezóne to bolo vďaka epidemiologickým opatreniam takmer 90%. Od začiatku októbra 2020 prakticky do dnešných dní bol z dôvodu protipandemických opatrení počet hostí minimálny a spoločné poľovačky sa nekonali vôbec. Napriek tomu sa v roku 2020 v Malej zvernici podarilo poplatkovo uloviť jeleňa s bodovou hodnotou 223 CIC, muflóna 222,50 CIC, daniela 181,50 CIC a vo Veľkej zvernici muflóna 220 CIC. Pamätnou sa stala spoločná poľovačka z 11.11.2017, na ktorej 16 strelcov v prvom pohone ulovilo 100 diviakov. V rámci dvoch revírov obhospodarovaných na LS sa nachádza 27 senníkov, 130 válovcov na jadrové krmivo,

32 soľníkov, jeden hektár poličok pre zver. Obhospodarujeme 120 ha lúk, z toho 85 ha sa kosí a využíva na produkciu sena a senáže v objeme 700-800q ročne na zabezpečenie prikrmovania pre zver. Medzi úlohy vplývajúce z poľovníctva patrí aj starostlivosť a pravidelná kontrola oplotenja zvernic, ktoré sa po dlhých desaťročiach nefunkčnosti pod vedením bývalého riaditeľa Ing. M. Garaja v celej dĺžke 100 km (dĺžka oplotenja V. Zvernice) plne zrekonštruovať. Dĺžka časti zvernicového oplotenja dosahuje v rámci LS Hrušov 34,5 km.

Na území LS sa nachádza aj pstruhový revír Hostiansky potok, ktorý sa pravidelne zarybňuje a na ktorom sa každoročne buduje viacero prehrádzok na zadržiavanie prietoku a tvorbu vhodného prostredia pre pstruhu.

Návštevnosť lesov a verejnosť

To, že lesné porasty sú súčasťou zvernice, nemá výrazný vplyv na návštevnosť týchto lesov. Týka sa to predovšetkým Veľkej zvernice, kde je najznámejšou turistickou atrakciou hrad Hrušov, ktorý denne navštevujú stovky turistov. Lesné cesty sú intenzívne využívané verejnosťou na turistiku, cykloturistiku a najkvalitnejšie cesty aj na korčuľovanie. Z hľadiska návštevnosti je územie LS vybavené tromi krytými odpočívadlami,

tromi odkrytými sedeniami, štyrmi ohniskami, 12 informačnými tabuľkami a 23 km turistických chodníkov. Na území LS sa nachádzajú tri poľovnícke chaty, z toho dve sú vyššieho štandardu a to Žiare – nachádzajúca sa v Malej zvernici a chata Koborno vo Veľkej zvernici. Chata Ostrá je bez vody a elektrického pripojenia. Osobitosťou lesnej správy Hrušov sú upravené pramene – studničky unifikovaného a osobitného vzhľadu. Zamestnanci lesnej správy spolu so známym studničkárom Jánom Filandom upravili už 12 prameňov.

Personálne obsadenie

Lesná správa prešla v posledných rokoch generačnou obmenou. Najstarší zamestnanec má 58 rokov a priemerný vek je 36 rokov. Štruktúra LS je tvorená zo siedmich vedúcich LO, dvoch technikov a vedúceho LS.

Osadenstvo lesnej správy tvoria: Ing. Jozef Paulenka – vedúci LS, Ing. Tomáš Kopča a Ing. Michal Kristof – technici LS, Vladimír Franc – vedúci LO Lehotský háj, Milan Pástor – vedúci LO Žitavica, Roman Vojtela – vedúci LO Cigánska pažiť, Ing. Lukáš Lalík – vedúci LO Krížne cesty, Peter Jeniš – vedúci LO Nestášová, Ing. Michal Maniak – vedúci LO Nitrolín a Róbert Lukáčik – vedúci LO Hrušov.

Ing. Zdenko Kováč
Ing. Jozef Paulenka

WebLES 3 – práca v mobile

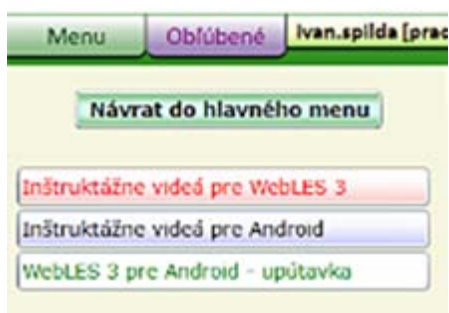
Znovuzrodenie? Je to pár rokov, čo prišla „mobilná revolúcia“ a cez mobil sme mali v lese nahadzovať odchyty, odchytové zariadenia cez GPS súradnice do máp a pod. Prebehli školenia, na ktorých sa ukazovalo, čo a ako funguje. Smernice sa nastavili na povinnosť používať mobily v teréne pri editovaní údajov, aby sa dali editovať priamo na tvári miesta. Žiaľ, podpora Windows Mobile 10 od dodávateľa operačného systému z dôvodov, ktoré asi dokázal pochopiť málokto, skončila ešte pred tým, ako sa program celoplošne stihol zaviesť do reálnej praxe. A prechod na Android chvíľu (pár rokov) trval. Lenže je 21. storočie a je priam nemožné vyhnúť sa elektronike a moderným technológiám. Stretávame sa s nimi už takmer na každom kroku. Určite ste zažili všetci situáciu, keď vypadne elektrika. Tak sme jednoducho skončili. A bez počítačov to dnes už nejde. Odpoveď na otázku, či používanie mobilu v lese je pre Vás prínosom, alebo nie, si musíte zodpovedať sami.

Kolegovia z Forestry SK pripravili moderné prostredie WebLES-u 3 do zariadení s Androidom. Takéto zariadenia dnes používame takmer všetci. Poďme sa pozrieť, ako to funguje a ako to vie pomôcť priamo v prevádzke.

Momentálne používajú WebLES 3 v mobile hlavne kolegovia pri podrobnej evidencii zásob. Využitie máp a prepojenie s LHE, PSoL, Integrovannej ochrany lesa a v podstate všetko, čo lesník vie urobiť vo WebLES-e v PC, má možnosť urobiť v mobile. Avšak v mobile vie priamo v poraste zaevidovať prípadnú škodu, kalamitu, urobiť grafickú evidenciu, zaevidovať odchyt alebo asanáciu odchyťového zariadenia.

Keď si otvoríte WebLES v PC a prihlásite sa, nájdete dole v menu **Inštruktážne videá pre WebLES 3**. V upútavke uvidíte zhrnutie možností, ktoré v telefóne viete urobiť a ktoré vám priamo v lese vedia pomôcť a uľahčiť prácu.

Ak si rozkliknete **Inštruktážne videá pre Android**, otvorí sa zoznam inštruktážnych videí od aktivácie WebLES-u 3 do mobilu až po nastavenie čítačky čiarových kódov. WebLES 3 nainštalujete do mobilu cez **Obchod Play**, vyhľadáte WebLES, nainštalujete, po otvorení je potrebné vložiť licenčný kľúč, ktorý Vám poskytne SIS-kár na Vašom

OZ. Prihlásite sa rovnakými údajmi ako pri prihlasovaní do WebLES-u cez PC a zadáte si PIN kód, ktorým sa už budete identifikovať pri každom ďalšom prihlásení v mobile.

Ak máte prístup do mobilu chránený (zadaním PIN-kódu, vzorom, biometrickým údajom), môžete si nastaviť priamy prístup do programu WebLES bez nutnosti zadávať PIN kód.

Po úspešnom prihlásení Vám program ponúkne možnosť vytvoriť si lokálnu databázu v mobile. To Vám umožní s programom pra-

Základná obrazovka poskytne Menu, ktoré máte aj v PC.

Integrovaná ochrana lesa – zaevidovanie odchyty, poškodenia, obrany, použitie Knižky ochrany lesa alebo panela IOL.

Evidencia odchyty – rovnaký riadok ako pri evidencii v PC

rok	u2	šC	počet zariadení	počet odchyty	m.j. odchyty	odchyty množstvo	priemer na zariadenie	stupeň odchyty	priemer za odchyty
2020	6	DC	1	7	60	142,00	142,00	1	20,29
2020	6	LL	177	1134	60	1388117,00	7842,47	1	1224,09
2020	6	LN	16	103	60	7774,00	485,88	1	75,43
2020	6	LS	808	5741	60	2743922,00	3090,00	2	477,55

covať aj mimo mobilného signálu. Venujte chvíľu času vytvoreniu lokálnej databázy, oplatí sa Vám to.

Po naklikaní cez knižku ochrany lesa, odchyty, vyhodnotenie, filter si viete vybrať vyhodnotenie po lapačoch alebo vybrať všetky lapače za konkrétne obdobie. Na snímke nižšie: 1. možnosť previesť do exelu. 2. podržaním sa otvorí hlavný filter, jedným kliknutím sa aktivuje načítanie údajov. 3. otvorí sa filter. 4. otvorenie mapy (je potrebné mať v telefóne nahraté mapy, môžete použiť tie isté mapy, ktoré využívate vo WebGIS-e).

Editačné okno ponúka veľké okná s číselníkom.

Práca s mapami bude asi najatraktívnejšia pri práci v teréne. Umožňuje použitie viacerých vrstiev.

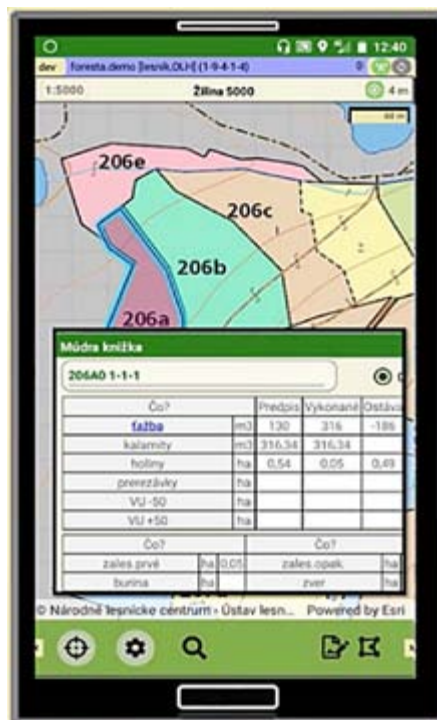
Po vybratí konkrétneho porastu a kliknutí na ikonu vpravo sa otvorí Múdra knižka.

Editácia geoobjektov je možná ručne, alebo automaticky. Pri automatickom režime si môžete zvoliť spôsob zaznamenávania bodov a to buď v pravidelných časových intervaloch, alebo po prejení určenej vzdialenosti.

Je jasné, že krátkym článkom sa nedá nahradiť celodenné školenie, ktoré bolo v súvislosti s protipandemickými opatreniami dočasne odložené. Prebehne, len čo to bude možné. Prejdite si všetky videá a postupy a sami si urobte názor, či pre Vás môže byť práca s mobilným WebLES-om prínosná. Obmedzujúcou môže byť skutočnosť, že služobné mobily sú už staré a už mali byť dávno vymenené. Aj keď kapacitne postačujú pre daný softvér, nevyhovujú už výdržou batérií a zvýšenou poruchovosťou.

Dobrá rada na záver: pozrite si inštruktážne videá cez mobil. Automaticky sa Vám uložia do mobilu a môžete sa k nim vrátiť kedykoľvek, aj keď budete off-line. Využite výdobytky modernej doby vo svoj prospech, nech sú moderné technológie Vašimi pomocníkmi, ale pozor, nestaňte sa ich otrokmi, lebo je to rovnaká závislosť, ak nie silnejšia a rozšírenejšia, ako drogy, ktorú je potrebné liečiť J.

Autori článku: Ivan Špilda, Ján Suško

O živej vode

S príchodom prvých slnečných dní, dokonca aj v prípade, že navôkol je ešte snehová pokrývka, nastáva čas zberu tejto výnimočnej tekutiny. Trvá dva až päť týždňov a ak si to chcete zaznačiť do kalendára, nalistujte si marec a apríl. V niektorých krajinách vás na to upozorní označenie jedného zo spomínaných mesiacov – marec po česky březem, po ukrajinsky Березень (berezeň), po bielorusky Сакавік (sakavik – čo znamená štava). Kým v niektorých krajinách je jej zber jarnou tradíciou (v pobaltských krajinách, na Ukrajine, v Rusku a Bielorusku), na Slovensku sa v posledných desaťročiach úplne vytratila, hoci jej liečivé účinky a sladká chuť sú naozaj výnimočné.

Breza (*Betula*) je rod listnatých stromov z čeľade brezovité (*Betulaceae*). Brezy ako pionierske druhy osídľujú nové biotopy a môžu sa dožívať aj 160 rokov. Rastú najmä v kyslej a vlhkej pôde a to do výšky 2 000 m n. m.. Z Európskych druhov sú známe najmä breza previsnutá (*Betula pendula*), breza plstantá (*Betula pubescens*), breza nízka (*Betula nana*), Breza tmava (*Betula obscura*), breza papierová (*Betula papyrifera*), breza karpatská (*Betula carpatica*) a ďalšie.

Brezová miazga obsahuje množstvo liečivých látok, minerálov, vitamínov (najmä C a B), enzýmov, antioxidantov, organických kyselín, aminokyselín, tiež dôležité prvky ako vápnik, železo, fosfor, horčík, draslík a iné. Má jemne sladkú chuť a môžeme ju podávať ochutenú citrónovou šťavou. Bez sterilizácie vydrží v chladničke aj jeden týždeň.

Hoci vyzerá skôr ako číra voda, niekedy trošku mútnejšia, na ľudský organizmus pôsobí hlavne detoxikačne. Má očistujúce, regenerujúce, omladzujúce, či močopudné účinky. Ešte aj v súčasnosti sa používa v ľudovom liečiteľstve najmä pri ochoreniach pľúc, obličiek, na artritídu, reumatizmus, vypadávanie vlasov, dnu, obličkové kamene, skorbut, kožné problémy a iné. V drogériách bežne kúpite šampón z brezovej vody, ktorému výrobcovia pripisujú vynikajúce regeneračné schopnosti vlasov.

Zásady zberu brezovej miazgy

- 1.) Nezabúdajme na to, že strom potrebuje miazgu pre svoju vlastnú existenciu, a preto je vhodné z jedného stromu odoberať iba obmedzené množstvo. Všetko však záleží od výťažnosti a aj od skúseností so zberom v konkrétnych regiónoch. Niektoré zdroje uvádzajú, že je to 0,5 až jeden liter na deň, inde sú objemy rádo vo vyššie.
- 2.) Kôra, ktorej celistvosť sa pri zbere miazgy musí narušiť, chráni strom pre vstupom drevokazných húb, ktoré spôsobujú vznik hnilôb, ale tiež pred hmyzími škodcami. Preto sa odberné miesto snažíme vytvoriť čo najmenej invazívne. V žiadnom prípade neodsekávame väčšie plochy kôry!

- 3.) Ak chceme, aby bol zber miazgy účinný a výnosný, vždy odoberáme miazgu len z dospelých stromov.
- 4.) Na ošetrenie zberového miesta po jej ukončení sa názory rôznia. Jedni tvrdia, že je toto miesto vhodné uzavrieť drevenou zátkou, iní preferujú štepársky vosk a ďalší odporúčajú ponechať regeneráciu na strom samotný.

Spôsoby zberu miazgy

Je možné, že spôsobov zberu je mnoho viac, ale v rámci nášho pátrania sme narazili na nasledujúce tri.

1. Navrtávanie stromov je najčastejším spôsobom zberu miazgy. Vrt robíme do hĺbky

10-40 mm tak, aby sa vrt dostal až do vrstvy dreva. Do takto pripraveného otvoru následne umiestnime hadičku a pod ňu zbernú nádobu.

2. Menej využívaným spôsobom je šikmý rez, ktorý urobíme nožom alebo sekerou cez kôru až do dreva. Môžeme ho urobiť tiež do tvaru písmena V prípadne Y. V najnižšom bode je potrebné umiestniť zbernú nádobu. Je potrebné si uvedomiť, že navŕtaný otvor strom jednoduchšie zacelí ako reznú ranu.

3. Najmenej efektívnym spôsobom je odrezať konár a zbernú nádobu umiestniť na jeho koniec. Mnohí zberači používajú na tento účel pet fľaše.

V každom z uvedených prípadov je najložitejším krokom správne umiestnenie zbernej nádoby tak, aby miazga stekala priamo do nej. Mnohokrát sa totiž stane, že miazga nesteká cez umiestnenú hadičku, či rúrku, ale vyráža pod ňou a steká po kmeni. Preto v krajinách, kde je tento zber tradíciou, môžete nájsť na kmeňoch brezy nielen odbernú rúrku, ale dokonca aj kohútik. Pre skúsenejších zberačov je samozrejmosťou nájsť vhodné miesto, na ktoré ich naviguje kôra rozpučaná pod istým uhlom.

Hoci sa to nezdá, ale samotná výška umiestnenia zberného miesta vôbec neovplyvňuje zber. Každá breza, rovnako ako každý človek, je veľmi individuálna. Kým z jedného stromu môžete za deň získať jeden liter, z niektorých to môže byť až 25 litrov za deň. Niektoré internetové zdroje uvádzajú, že vo Fínku sú schopní získať až 150 litrov tejto tekutiny z jedného stromu počas zberového obdobia, pričom vitalita stromu sa vôbec nezmení.

Ako využívať, či uskladňovať nazbieranú miazgu?

Najlepšia a najchutnejšia na pitie je čerstvá šťava. Ak chcete predĺžiť jej životnosť, môžete ju zamraziť, alebo z nej pripraviť sirup, pretože voľne uskladnená prechádza po istom čase procesom kvasenia, ktoré spôsobujú baktérie rozkladajúce cukry a tým vytvárajúce probiotikum. Takáto kvasená brezová voda v dobre uzavretých nádobách vraj vydrží na chladných

miestach roky. Pre naštartovanie kvasenia sa do čerstvej miazgy pridával kúsok kôrky z ražného chleba, ražný kvások, pražený jačmeň alebo sušené ovocie – jablká, hrušky, hrozienka. K alkoholovému kvaseniu bežne nedochádza, ale iste by ste ich na internete zopár našli.

Breza, strom nekonečných možností

Keď už venujeme našu pozornosť brezovej miazge, nedá sa nespomenúť aj ďalšie využitie tejto dreviny, o ktorej sa medzi lesníkmi traduje, že do lesa nepatrí.

To, že nám brezová kôra môže poslúžiť ako prírodné rozkurovadlo dokonca za mokra, ste si už iste viacerí vyskúšali. A na dedine donedávna nemohli chýbať ani brezové metly. V severských krajinách však slúži na výrobu nielen košíkov, ale napríklad aj ruksakov a topánok.

Z čerstvých jarných listov sa robí vynikajúci šalát a staršie horké listy poslúžia na prípravu čaju s močopudnými, očisťujúcimi, detoxikačnými, protizápalovými, analgetickými a antiseptickými účinkami. Na breze rastie veľa liečivých húb ako ryšavec šikmý (*Inonotus obliquus*). No a pre milovníkov dreva niet nič krajšie ako výrez z brezy svalcovitej. Ten vždy poteší nielen telo, ale hlavne dušu.

Drevená opora

Každý poľovník vie, že lovecká triaška dokáže so strelcom poriadne zatriať. Samozrejme sú medzi nami aj tak vyrovnané osobnosti, ktorým strelba z ruky na istú vzdialenosť nerobí problém. Ale pri streľbe na svojho „osudového“ siahnu radšej po opore. Tou históriou najtestovanejšou je poľovnícka palica.

V súčasnosti je ich na komerčnom trhu skutočne dostatok. Tradičné drevo, ktoré bolo v minulom storočí ich dominantnou súčasťou, dnes nahradil extra ľahký hliník a teleskopicky nastaviteľné výšky jednej, dvoch, prípadne troch nôh, podľa konkrétneho typu palice. Ale z pravej drevenej poľovníckej palice, ktorej vrchná časť je zvyčajne tvorená rozkonárením, prípadne srncím paroží, stále sála tá skutočne pravá poľovnícka atmosféra.

Každý milovník posiedky rozmýšľa nad vhodnou pomôckou, ktorá mu uľahčí nielen presun v teréne, ale tiež posluží v dôležitejších okamihoch, či už pri love, prípadne pri obrane pred nečakane vyplašeným zvierat

tom. Staršie poľovnícke generácie vo svojich príbehoch často spomínajú piršštok. Jednoducho by sa dal opísať ako palica vyrobená z rôznych druhov drevín, zvyčajne s ohľadom na tvar, prípadne nejakú rastovú zaujímavosť, ktorá je zakončená vidličkou – rozdvojením. To v mnohých prípadoch nahrádza už spomínané parožie. Táto časť je veľmi dôležitá pre umiestnenie predpažbia a zabezpečenie celkového streleckého komfortu. S ich použitím dokážete strieľať presnejšie a budete si istejší svojou ranou.

Spodná časť palice je zvyčajne dotvorená kovovým hrotom, ktorý zabezpečuje stabilitu nielen na ľade, či blate, ale ochraňuje koncovú časť palice pred jej zničením.

Tradičné drevené lovecké palice môžu byť v mnohých prípadoch hotovými umeleckými dielami, no zabezpečujú len zastabilizovanie zbrane v stanovenej výške, pričom neobmedzujú pohyb vpred a vzad a ani vyosenie do strán. Strelecká palica je kombinovaná vychádzková a podporná palica, v niektorých prípadoch tiež rozkladacia. Tá môže dokonca poslužiť ako sedadlo.

So zvyšujúcou sa náročnosťou strelcov sa stále viac do popredia tlačia moderné teleskopické palice. Tie však zabezpečujú komfort strelca na úkor svojej „charizmy“. Kým v športovom strelectve sa často používa dvojnožka namontovaná na zbrani, v rámci poľovníctva sa tento komponent neujal, pretože na rozdiel od poľovníckej palice nie je akceptovaný ako súčasť poľovníckej kultúry a tradícií.

-as-

Lesy krajiny polmesiaca

Turecko je krajina s rozlohou 779.452 km², z ktorej tri percentá územia (23.764 km²) ležiace v rámci Balkánskeho polostrova tvoria časť Európy, kým väčšina sa rozprestiera na polostrove Malá Ázia (nazývanom tiež Anatólia). Anatólskú časť od Európy oddeľuje úžina Bospor, Dardanely a Marmarské more, ktoré sú jedinou spojnicou medzi Čiernym a Stredozemným morom. Stretávajú sa tu tri fytogeografické regióny (eurosibírsky, stredozemný a iránsko-turonianský), ktoré sa od seba líšia charakterom vegetácie.

Vedecké a historické výskumy dokazujú, že pred 4.000 rokmi pokrývali Anatólskú krajinu z 60-70% lesy a z 10-15% stepi. Intenzívne ťažby, požiare, podpora poľnohospodárstva, boje a nesprávne zaobchádzanie s pôdou, spôsobili zníženie lesnej plochy na 26%. Biodiverzita je však stále veľmi vysoká a v rámci lesných porastov je možné nájsť viac ako 450 druhov stromov a krov.

Z celkovej rozlohy tureckých lesov tvoria hospodárke lesy 48,3% (10.027.568 ha). Priemerná zásoba na hektár v týchto lesoch je 153 m³ pri ročných prírastkoch 11,7 mil. m³.

Štát vlastní 99,9% lesov v Turecku, z ktorých 43,4% je certifikovaných systémom FSC. Certifikácia lesov však môže byť hnacou silou pri podpore udržateľného obhospodarovania lesov v tureckom lesníctve. Ministerstvo lesníctva je zodpovedné za ochranu, zlepšenie, plánovanie, správu a využívanie všetkých lesov v Turecku. Mnohé z týchto činností vykonáva Generálne riaditeľstvo lesného hospodárstva (GDF). Existujú aj tri ústredné lesnícke agentúry; Generálne riaditeľstvá národných parkov, divej zveri a divočiny, kontroly zalesňovania a erózie, lesov a vidieka.

V posledných rokoch sa v Turecku ročne ťažia cca štyri milióny metrov kubických topoľového dreva. Produkcia topoľového dreva dnes tvorí 20,7% celkovej drevnej produkcie. Pomer plôch týchto plantáží k celkovej ploche činí 0,64%. Ich pestovaním sa zaoberajú najmä súkromníci. Väčšinou sa jedná o rodinné podniky hospodáriace na vlastných poľnohospodárskych plochách.

Jedným z najväčších problémov tureckého lesného hospodárstva vo vidieckych a lesných oblastiach je chudoba. Tieto oblasti obýva približne 18 miliónov ľudí, ktorých životná úroveň je oveľa nižšia ako celoštátny ale tiež vidiecky priemer. Pretože sú títo ľudia vo veľkej miere závislí od lesných zdrojov a degradujú ich určitými spôsobmi, napríklad vyťažením na účely osídlenia a poľnohospodárstva, nelegálnym výrubom, pasením hospodárskych zvierat a i..

Hospodárenie v tureckých lesoch sa uskutočňovalo prostredníctvom hospodárskych plánov. Nie sú však jasne stanovené dlhodobé ciele riadenia a prostriedky na ich dosiahnutie. Do procesu plánovania je nevyhnutne potrebné zahrnúť sociálne, ekonomické problémy a požiadavky verejnosti. Pri plánovaní by sa mali riešiť aj otázky životného prostredia.

V Turecku pramenia rieky Eufrat, Tigris, Aras a leží tu jazero Van. Najvyššou tureckou horou je Ararat s výškou 5.137 m n. m.. Turisticky známou je tiež jaskyňa Damlatas, ktorá bola objavená v roku 1948 pri ťažobnom odpale v miestnom lome. Jej teplota sa celoročne udržiava sa na konštantných 22-23°C, pričom jej vlhkosť dosahuje až 98%. Prvý národný park bol založený v roku 1958 a ich celková rozloha dnes činní 797.000 hektárov. Napríklad Národný park Köprülü bol založený na ochranu lesov *Cupressus sempervirens* (cyprusu vždyzeleného). V Turecku sa nachádza aj štyridsať chránených oblastí zriadených za účelom ochrany živočíchov ako sú jarabice, daniely, srnce, bažanty, jelene, divoké kozy, muflóny a iné.

Turecko vyváža priemerne 1.922 m³ guľatiny ročne. Výnosy z vývozu priemyselného a palivového dreva sú veľmi malé, zatiaľ čo dovozné náklady a výdavky sú vysoké. Dovoz priemyselného dreva sa zvýšil od roku 1985, predovšetkým medzi rokmi 1990 a 1993. V dôsledku zrušenia cieľ dosiahla úroveň dovozu vrchol v roku 1993 a od roku 1994 sa znížila. Teraz je priemerný dovoz priemyselného dreva 1,2-1,3 mil. m³ ročne. Zahraničný obchod s nedrevnými lesnými produktmi má ale odlišné vlastnosti. Podiel nedrevných výrobkov na vývoze lesných výrobkov bol v rokoch 1990-1998 až 98%. Príjmy zo základného lesného hospodárstva ešte v roku 1995 pokrývali 90% výdavkov na lesné hospodárstvo, kým v roku 1999 to bolo už len 57%.

Ako sa z účtovníka Riaditeľstva ŠLS v Banskej Bystrici stal popredný slovenský lesnícky historik

O tom, ako sa môže nelesník – účtovník stať popredným lesníckym historikom, budú pojednávať nasledovné kapitoly na pokračovanie o Júliusovi Bartákovi, pracovníkovi Riaditeľstva štátnych lesov a statkov v Banskej Bystrici, ktorý sa vlastnou usilovnosťou a zapálením pre lesnícku vec stal zakladateľom a riaditeľom slovenského Pôdohospodárskeho archívu s pôsobnosťou pre celé Slovensko.

Július Barták, budúci významný lesnícky historik, archivár, zakladateľ Pôdohospodárskeho archívu na Slovensku, sa narodil 23.3.1896 v Banskej Bystrici. Študoval na gymnáziu v Banskej Bystrici, ale v roku 1910 bol z neho vylúčený. Druhý pokus na Vyššej obchodnej škole v Banskej Bystrici mu tiež nevyšiel. Maturitnú skúšku zložil až ako vojak na Obchodnej akadémii v Budapešti (1916).

Do roku 1913 vystriedal viacero robotníckych zamestnaní, v roku 1916 narukoval. Po skončení vojenskej služby od 15.10.1917 pracoval v administratívnej a učtárenskej službe u štátnych lesov v Banskej Bystrici.

Pre vytvorenie komplexného pohľadu na tvorcu oficiálneho lesníckeho archívu sa vďaka musíme vrátiť do doby Prvej Československej republiky, kedy sa začal vytvárať Bartákov pohľad na slovenské lesníctvo. Od roku 1919 spravoval archív a knižnicu Riaditeľstva štátnych lesov v Banskej Bystrici.

Celý jeho pôsobivý životný príbeh treba brať z uhlu pohľadu medzivojnovkej Československej republiky, svetovej vojny a napokon nášho povojnového vývoja.

V roku 1932 prechádza ako hlavný účtovník do Liptovského Hrádku na Riaditeľstvo štátnych lesov a statkov. Od roku 1939 pracuje na solivarskom Riaditeľstve štátnych lesov a statkov ako účtovný tajomník, od roku 1941 ako účtovný riaditeľ. V roku 1945 pracoval krátko v komposesorátnych majetkoch v Oravskom Podzámku.

Od roku 1946 prešiel na Povereníctvo pôdohospodárstva a pozemkovej reformy, kde sa stal vedúcim kultúrno – historického oddelenia pri III. odbore (Hospodárske školstvo a osveta), z ktorého vznikol neskôr Pôdohospodársky archív (PA) uznesením Zboru povereníkov č. 496/1947 s 8 pobočkami (Bratislava, Nitra, Turčiansky Svätý Martin, Banská Bystrica, Rimavská Sobota, Levoča, Košice a Humenné) na Slovensku. Július Barták bol jeho zakladateľom i riaditeľom od roku 1948 až do zániku Pôdohospodárskeho archívu v roku 1955, kedy odchádza do dôchodku.

Július Barták

Najdôležitejšou úlohou PA bola záchrana historicky cenných a nenahraditeľných archívnych dokumentov.

Do rámca pôsobnosti PA spadali postupne archívy a registratúry:

- Povereníctva pôdohospodárstva a pozemkovej reformy
- Povereníctva lesov a drevárskeho priemyslu
- Hlavnej správy Ministerstva štátnych majetkov pre Slovensko

- Bývalých riaditeľstiev štátnych lesov a štátnych majetkov

- V rámci podniku Čsl. štátnych lesov a majetkov prevzali písomný materiál pridelených hospodárskych celkov bývalých veľkostatkov.

Práve slovenský Pôdohospodársky archív so sídlom v Bratislave položil základy lesníckeho archívnictva a profesie, ktorú sme tu dovtedy nemali – lesnícky historik.

Každé odborné odvetvie má svoj zlatý vek – aj lesnícke archívnictvo – systematické budovanie lesníckej histórie, vďaka Bartákovi, môžeme datovať medzi rokmi 1948 až 1955. Na prvý pohľad z hľadiska politického, najsmutnejšie slovenské obdobie, ale každá doba plodí aj svoje ovocie.

PA zozbieral hlavne archívny materiál pochádzajúci z držby a spravovania veľkých pozemkových majetkov, tak súkromných (šľachtických) ako aj štátnych, z časového rozpätia 13. až 20. storočia.

Organizačne bol PA rozdelený na 7 oddelení a pomocnú kanceláriu na čele s riaditeľom Júliusom Bartákom:

1. Archívna agenda
2. Pamiatkové veci a štatistika
3. Archívna dokumentácia
4. Archívna knižnica
5. Publikačné veci
6. Archívna konzervácia a technika
7. Administratívna agenda a správa archívnych budov a kaštieľov

Vývin lesníckeho školstva na Slovensku

Z minulosti lesného hospodárstva v okolí Banskej Bystrice a Starých hôr

Na postoch v PA v Bratislave, ale aj na jeho pobočkách pracovalo mnoho ľudí so zvučným menom. V tom období sa politicky nepohodlní ľudia „odkladali“ do baní, stavebníctva a inej „výroby“, obľúbené boli kotle, ale aj múzeá, hrady, zámky a archívy. Taký Slovenský ústav pamiatkovej starostlivosti a ochrany prírody v Bratislave na hrade, by mohol dlho na túto tému rozprávať. A tak v Pôdohospodárskom archíve nachádzame Richarda Marsinu, Františka Sedláka, Michala Kušíka, Otomara Gergelyiho, Jozefa Watzka, Jozefa Oravského, Jána Purginu, Gejzu Baláša, Belo Polla, Tibora Blattného, Máriu Jeršovú, Ludovíta Zachara, Alberta Stránskeho a mnohých iných známych osobností.

Počas práce v PA zachránil Barták zo svojej pozície riaditeľa niekoľko komunistami prenasledovaných osôb tým, že im poskytol zamestnanie a zázemie. Markantným príkladom je profesionálny osud významného lesníka Ing. Tibora Blattného nad ktorým držal ochrannú ruku počas jeho pôsobenia v pobočke Pôdohospodárskeho archívu v Rimavskej Sobote.

Hlavnou náplňou historickej práce Bartáka bola oblasť bývalého hrádockého a banskobystričského riaditeľstva štátnych lesov.

Banskobystrické, baníctvom a hutníctvom vyčerpané lesné hospodárstvo a potom ozdravujúce snahy známeho lesníka J.D. Matejovie mu dali podnet na spracovanie historického diela „Z minulosti štátneho lesného hospodárstva v okolí Banskej Bystrice a Starých Hôr“ (1929). Bolo to prvé dielo zaoberajúce sa dejinami lesného hospodárstva u nás, v jazyku slovenskom.

V roku 1937 uverejňuje v Lesníckej práci „Príspevok k starším dejinám lesov na Slovensku“ a v zborníku Matice slovenskej štúdiu „Z dejín siedmich banských miest na južnom Slovensku“.

Pozoruhodná je i jeho práca v Lesníckej práci v roku 1931 „Otázka osamostatnenia lesníctva od baníctva na strednom Slovensku v roku 1871“.

V roku 1942 Lesnícka a drevárska ústredňa v Bratislave vydáva jeho obsiahlu a možno povedať najvýznamnejšiu historickú štúdiu „Vývin lesníckeho školstva na Slovensku v rámci lesohospodárskych pomerov“.

Barták organizoval pre svojich pracovníkov na pobočkách, ale aj pre odbornú verejnosť mnoho úspešných odborných akcií, prednášok, seminárov.

Jedna z nich je obzvlášť dôležitá a dodnes známa. V dňoch 14.-16. októbra 1952 sa konala v Banskej Bystrici porada pracovníkov Pôdohospodárskeho archívu. Poradu viedol jeho riaditeľ Július Barták za účasti predstaviteľov Štátneho archívu zemiedľského a Výskumného ústavu lesníckeho v Zbraslavi. Po prejavoch delegátov z kruhu politickej a vedeckej verejnosti odzneli odborné referáty Dr. J. Tibenského, Dr. V. Černého, J. Bartáka a Dr. R. Marsinu, po ktorých nasledoval interný program pracovníkov Pôdohospodárskeho archívu. Na druhý deň pokračovala porada v Banskej Štiavnici ďalšími

Sídlo Pôdohospodárskeho archívu v budove Povereníctva v Bratislave

Budova Slovenského národného archívu

významnými referátmi z odboru baníctva a lesníctva (Gindl, Dr. Janoušek, Ing. Blattný, E. Klementis a Ing. Helfert). V diskusiách sa významne uplatnili profesori Vysokej školy lesníckej a drevárskej vo Zvolene (Ohríval, Dr. Ing. Magic), z českých zemí Dr. Nožička a Ing. Dr. Jančík.

Všetkými odbornými referátmi sa tiahla snaha po ujasnení problematiky archívneho výskumu v pôdohospodárstve a obzvlášť v lesníctve. Lesníckou výskumnou problematikou sa zaoberali tiež referáty banícke, ktoré zvlášť zužitkovali najstaršiu dobu lesníctva, stojaceho vtedy v područí baní siedmich slovenských banských miest.

Zvláštna pozornosť sa venovala v priebehu celého rokovania otázke lesného robotníctva, ktorého odborná úroveň sa formovala v súčasnosti so zavádzaním modernizácie a mechanizácie lesných prác.

Nezostali nepovšimnuté ani ostatné úseky z histórie lesného hospodárstva, zasahujúce do rozvoja spôsobov ťažby, dopravy a zužitkovania drevnej hmoty. Rovnako sa venovala pozornosť aj zakladaniu nových porastov v celom rozsahu pestovania lesov.

Porady slovenských pôdohospodárskych archívárov vyzneli po stránke organizačnej smerom k najužšej spolupráci s českými zemiedľsko-lesníckymi archívami a výskumníkmi. Po predchádzajúcom pracovnom zjazde v Českom Krumlove sú tieto porady ďalším významným činom pri uskutočňovaní myšlienky Ministerstva lesov a drevárskeho priemyslu rozvinúť podporu lesníckej archívnej služby.

Existenciu PA ukončilo vládne nariadenie č.29/1954 Zb., z. o archívnictve. Na základe tohto nariadenia vznikol Štátny slovenský ústredný archív v Bratislave a § 4 určil povinnosť začleniť poľnohospodársko-lesnícke archívy do tejto organizácie od 31.12.1955. Znamenalo to koniec PA ako samostatného ústavu, archívne fondy z ústredia PA sa stali súčasťou Štátneho slovenského ústredného archívu ako jeho pôdohospodársko-lesnícke oddelenie. Pobočky PA boli včlenené do siete štátnych archívov podľa jednotlivých krajov.

Lesnícky historik Július Barták zomrel 1.4.1959 v Bratislave ako 63-ročný na následky choroby a celkového pracovného vyčerpania, okrem iného aj z dôvodu neobhájenia ďalšej autonómnej existencie svojho životného diela – Pôdohospodárskeho archívu.

Ing. Viliam Stockmann, CSC.

Noví osemdesiatnici medzi nami

Profesor Pavel Hrubík

Profesor SPU v Nitre sa narodil 16.3.1941 v obci Senné, okres Veľký Krtíš. Osemročnú strednú školu ukončil v roku 1955 v Dolnej Strehovej. Lesnícku technickú školu v Banskej Štiavnici absolvoval v roku 1959 a pokračoval v štúdiu na Lesníckej fakulte VŠLD vo Zvolene (1964). Prvým pracoviskom v lesníckej praxi sa mu stal LZ Nitra, poľesie Horné Lefantovce, kde pôsobil ako technik poľesia. Potom prešiel na pracovisko SAV, Arborétum Mlyňany (1965-1993), po delimitácii do Ústavu ekológie lesa SAV, Pobočka biológie drevín Nitra (1994-1995). Následne prešiel na SPU, Fakulta záhradníctva a krajinného inžinierstva Nitre, až do odchodu do dôchodku (2009). Jeho vedecký výskum bol zameraný na inventarizáciu a hodnotenie výskytu biotických škodcov, vo vzťahu k introdukovaným drevinám, pestovaných v Arboréte Mlyňany SAV. Externú aspirantúru z uvedenej problematiky riešil v rokoch 1967-1972.

Po odchode na novú Fakultu záhradníctva a krajinného inžinierstva SPU v Nitre sa po splnení všetkých predpísaných kritérií, v decembri 1996 habilitoval na docenta vo vednom odbore „Záhradníctvo“, v roku 1997 úspešne obhájil doktorskú dizertačnú prácu na Ústave experimentálnej fytopatológie

a entomológie SAV. V roku 1999 bol prezidentom Slovenskej republiky menovaný za univerzitného profesora pre vedný odbor „Záhradníctvo.“

Dlhé roky spolupracoval s VÚLH vo Zvolene. Bol členom Vedeckej rady a členom

redakčnej rady časopisu *Folia oecologica* na Ústave ekológie lesa SAV vo Zvolene. Na Fakulte záhradníctva a krajinného inžinierstva SPU v Nitre pôsobil v rokoch 1995-2009 ako pedagóg, a bol vedúci dvoch katedier, predseda Akademického senátu, prodekan a štatutárny zástupca dekana.

Predsedníctvo SAV prof. Ing. Pavlovi Hrubíkovi, DrSc. v roku 1985 udelilo „Cenu SAV za popularizáciu vedy“; „Čestnú plaketu za zásluhy v biologických vedách“ (2011); „Medailu Juraja Fándlho, za významné výsledky a rozvoj Slovenskej vedeckej spoločnosti pre poľnohospodárske, lesnícke, potravinárske a veterinárske vedy pri SAV (2009). Rektor Slovenskej poľnohospodárskej univerzity v Nitre mu v roku 2001 udelil Pamätnú medailu, za aktívnu činnosť pri rozvoji SPU (2001), Pamätná bronzová medaila pri príležitosti 60. narodenín, udelená dekanom FZKI (2001). Nasledovala Zlatá medaila dekanu Fakulty záhradníctva a krajinného inžinierstva SPU v Nitre, za dlhoročný významný prínos pre rozvoj fakulty (2015), Pamätný list, riaditeľa ÚEL SAV vo Zvolene, za dlhoročnú spoluprácu pri rozvoji a podpore pracoviska (2011).

Jubilantovi želáme pevné zdravie a všetko najlepšie.

Inžinier Pavel Gábor

Známy lesník z juhu gemersko-malohontu sa narodil 15.6.1941 v Cinobani, základné vzdelanie absolvoval v Rimavskej Sobote (1955), po ktorom sa rozhodol pre lesnícke povolanie a študoval na Lesníckej technickej škole v Banskej Štiavnici (1959), následne na VŠLD vo Zvolene (1964). Do lesníckej prevádzky nastúpil k LZ Rimavská Sobota a celý jeho ďalší profesionálny život sa odvíjal na zemi južného Gemera a Malohontu. Postupne prešiel od lesného technika na poľesí, cez referentov a vedúcich oddelení, až po výrobnotechnického námestníka (hlavného inžiniera) LZ.

Pri obnovách LHP úzko spolupracoval so známymi pracovníkmi Lesoprojekty Zvolene. Základným, ale aj záverečným protokolom LHP pripisoval dôležitosť prvého stupňa. Bol na všetkých základných protokoloch v rokoch 1976,1986,1997 ako VTN na LZ Lučenec, 2007, 2017 ako OLH lesomajiteľom. Zúčastnil sa na spracovaní kalamít 1965 Červená Skala, 1975 Čierny Balog, 1996 Kriváň, 1997 Čierny Balog. Roky 1982 až 1983 bol LZ Rimavská Sobota postihnutý hromadným hynutím duba. V spolupráci s LVÚ vo Zvolene, Katedrou ochrany lesa LF a PR Banská Bystrica participoval na eliminácii týchto škôd, aj keď prognózy neboli priaznivé.

V roku 1980 spolupracoval na otvorení prevádzky veľkoškôlky v Širkovciach, na tú dobu moderne vybavenú (sociálna budova, klimatizované haly, skleníky, závlahy). V roku 1986 bol daný do prevádzky nový, moderný areál LZ Rimavská Sobota.

V oblasti pestovania lesa sa venoval prevodom výmladkových porastov, zalesňo-

vaniu tzv. delimitovaných nelesných plôch a pod. Dnes spomína, že prežil počas lesníckeho života rôzne diskutabilné akcie – hniezdovú výsadbu, topofomániu, obnovu lesa maloplošnými holorubmi, akciu prevodov výmladkových lesov, neodbornú delimitáciu nelesných plôch, vnášanie borovice (30%) do porastov a pod. Tieto skúsenosti evokujú aj súčasný trend : prírode blízke hospodárenie, praktický výberkový spôsob, ktorý je známy od 19. storočia. Túto problematiku v podmienkach porastov so zastúpením duba, cera, hraba považuje ako nerealizovateľnú.

Do dôchodku odišiel roku 2002, ale ešte pokračoval ako OLH u malých a stredne veľkých lesomajiteľov o výmere 1500 ha, čo považoval za osviežujúcu, fyzicky, ale aj odborne náročnú prácu. Bol členom a funkcionárom Slovenskej lesníckej komory od jej založenia. Mal predstavu, že SLK bude povinnou profesnou spoločnosťou pre odborných lesných hospodárov, ako je tomu v iných profesných komorách. Nestalo sa.

Svoje jubileum si pripomína v primeranom zdraví v Rimavskej Sobote, ku ktorému mu všetci čo ho poznáme želáme pevné zdravie.

Ing. Viliam Stockmann, CSc.

Bombový štvrtok

Niekedy život prinesie situácie ako z amerických filmov. Také niečo mali možnosť na vlastnej koži zažiť naši kolegovia v budove generálneho riaditeľstva 21.1.2021. Proste bol to bombový januárový štvrtok, v rámci ktorého mali všetci prítomní možnosť užiť si dve hodinky neplánovaného pracovného teambuildingu na čerstvom vzduchu.

Kto na policajnú stanicu nahlásil bombu, pre nás nie je známe, no dúfame, že podobných zážitkov budeme ušetrení.

ČISTÝ REVÍR = ČISTÁ PRÍRODA

III. ROČNÍK / OD 1.2.2021 DO 31.12.2021

SLOVENSKÁ POĽOVNÍCKA KOMORA
(Komisia pre poľovníctvo a životné prostredie)
a **TELEVÍZNA RELÁCIA HALALI (RTVS)**
vyhlasujú projekt Čistý revír = Čistá príroda,
do ktorého sa môžu zapojiť poľovníci a všetci milovníci prírody.
V rokoch 2019 a 2020 sme vyzbierali 370 ton odpadu!

Pridajte sa k nám!

Viac informácií o možnostiach získania finančnej podpory z SPK na zbieranie odpadu získate tu:

WWW.POLOVNICKAKOMORA.SK

Stromy sú mojím osudom

V tomto čísle nášho časopisu sa s Vami rada podelím o darček, ktorý v marci 2020 rozšíril moju „horársku“ knižnicu. Autorom knihy, ktorej prvé riadky boli uložené na papier už 7. mája v roku 2006 a ktorá sa rodila ďalších šesť rokov, je náš bývalý kolega Ladislav Maxim st.. Ten ako sám vo svojej publikácii uvádza, začal svoju dopisovateľskú kariéru už v roku 1963, kedy prispieval predovšetkým do lesníckej tlače, denníkov i periodík.

Na úvodných stranách 120-stranovej publikácie autor vyobrazuje nielen autobiografické údaje zo svojho života, ktoré slúžia ako vstup k odbornej časti, ale tiež samotné odborné charakteristiky 14 ihličnatých drevín a z nich 11 jedincov, ktoré v záhrade samotného autora rastu. No nielen ihličnany, ale tiež 17 listnatých, prevažne exotických drevín ako napríklad vistéria čínska, cezminá tmavá, trúbkovec koreňujúci, aukuba japonská, tvorí túto odbornú kapitolu

Dočítate sa všetko o tom, čo predchádzalo tomu, kým sa poľnohospodárka pôda premenila na bydlisko so záhradou. Odhaľuje popis toho, aké rozhodnutia a kroky predchádzali tomu, aby sa stal „Z vinice parčík...“, ktorý ponúkol ideálny priestor pre vybudovanie súkromného miniarboréta i to, akú starostlivosť si tieto dreviny vyžadujú.

Okrem zaujímavých myšlienok v doslove, prostredníctvom ktorých sa autor s čitateľmi delí o svoje skúsenosti a zážitky, prináša pár zaujímavých a inšpiratívnych citátov z kníh venovaných drevinám, ale tiež výňatkami z osobnej korešpondencie.

Táto kniha je nielen veľmi poučnou publikáciou, ale tiež akýmsi návodom ako na záhrade s rozlohou 800 m², vytvoriť netradičné, desiatky až stovky rokov sa kreujúce a energiou prekvitajúce životné dielo.

Uveríte

„Jeden deň dážď a poľadovica, ďalší deň sa nedajú otvoriť dvere na chyži,“ vysvetľuje lesný robotník svoju neprítomnosť na pracovisku vedúcemu lesnej správy. Totižto každá ruka je potrebná. Plány ťažby a odvozu treba plniť, len ako, keď nás od rubných porastov delí 15 km dlhá a cez dva metre vysoká snehová nádielka.

Deti majú na jednej strane radosť, však internetové pripojenie počas COVID 19, ktoré zabezpečuje online vyučovanie, je už pár hodín prerušené. No tým pádom je prerušený aj akýkoľvek sociálny online kontakt. A tu sa naskytuje priestor pre tradičné vzdelávanie. V ňom má svoje miesto telesná výchova vo forme odhadzovania snehu, fyzika, ktorá vysvetlí fungovanie snežných fréz, či filozofia, hovoriaca o vytrvalosti a vnútornej sile človeka. Okrem toho sociálny dialóg medzi členmi jednej domácnosti ako i dôležitosť súdržnosti a budovania susedských vzťahov.

A konečne je tu možnosť brigády pre všetkých tínedžerov, pretože treba odpratať nielen lesnú cestu, ale tiež odházať sneh okolo stromov vyznačených na ťažbu tak, aby sa okolo nich mohol pílčik bez problémov a bezpečne pohybovať, mal pripravenú ústupovú cestu a tiež aby spadnutý strom neskončil pod snehovou pokrývkou.

Lesníctvu a brigáde zdar!

Zasmejme sa

Stretli sa dve myši a jedna hovorí druhej:

„Mám nového priateľa.“

„Hm, a ako vyzerá?“

„Ukážem Ti jeho fotku. Aha tu je.“

„Veď je to netopier!“

???. „A mne povedal, že je pilot.“

Nájdí 10 rozdielov

RECEPTÁR

Boršč ala jäger

1 kg orez z diviaka, 2 cibule, 3 väčšie mrkvy, petržlen, 2 ks stredne veľkej červenej repy, polka hlávky bielej kapusty, 3 strúčiky cesnaku, masť, soľ, bobkový list, čierne korenie, drvené paradajky, rasca, ocot, kyslá smotana

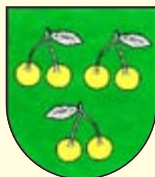
Mäso umyjeme, nakrájame na kocky a varíme v osolenej vode s korením, rascou a bobkovým listom, domäkka. Súbežne v panvici opožime cibuľu, do ktorej následne pridáme na kocky nakrájanú mrkvu a petržlen. Po zmäknutí prispeme na kocky nakrájanú cviklu a restujeme ďalších 20 minút. Do vzniknutej zmesi prilejeme drvené paradajky (paradajkové pyrė).

Uvarené mäso vyberieme z hrnca. Do mäsového vývaru pridáme nakrájanú kapustu a varíme. Po zmäknutí kapusty pridáme do hrnca zmes zeleniny, mäso a roztlačený cesnak. Varíme cca 15 minút, kým sa chute spoja a následne dochutíme polievkovou lyžicou octu. Necháme prevrieť. Boršč podávame s lyžicou kyslej smotany.

Erby s nádychom lesa

Erb obce Janík
(okres Košice okolie)

Erb obce Husák
(okres Sobrance)

Erb obce Nižný Lánec
(okres Košice)

Erb obce Skároš
(okres Košice okolie)

Erb obce Slančík
(okres Košice okolie)

Erb obce Veľká Lodina
(okres Košice okolie)

Erb obce Nižný Skálnik
(okres Rimavská Sobota)

Zabudnutý trol

Netradičný 15 metrov vysoký čadičový útvar pozdĺž východného pobrežia polostrova Vatnsnes na severozápade Islandu sa nazýva tiež HVIKSERKUR. Keďže skala má bielu farbu tvorenú najmä guanom tunajších druhov, doslovne sa dá preto jej označenie preložiť ako niekto, či niečo „s bielu košelou“. Z geologického hľadiska ho tvorí zátka sopky. Krátery, ktoré ju obklopovali, sa v dôsledku nárazov vln búšiacemu Atlantickému oceánu stratili v jeho vodách. Rovnaký osud by postihol aj samotný Hvitserkur, keby jeho základy pred niekoľkými rokmi neboli zakryté betónom.

A čo o tomto prírodnom útvaru hovorí islandská legenda? Skala bola kedysi dávno trol, ktorý zabudol ustúpiť zo svetla a tak ho lúče vychádzajúceho slnka premenili na kameň. Pri pohľade na neho v ňom takmer každý domáci obyvateľ, alebo návštevník vidí niečo iné. Kým jedným pripomína skôr draka, druhý v ňom vidia nosorožca.

To, že je tento útvar skutočne pre tunajších obyvateľov dôležitou súčasťou ich životov svedčí aj jeho vyobrazenie na islandskej pečiatke v roku 1990.

Hvitserku, inak Rhino Rock alebo tiež islandský trol sa nachádza 65° 36' 23" N 20 38' 08" W a toto miesto je veľmi obľubované čajkami, fulmarom ľadovým či rybárikom arktickým.

Nech už sa tento veľký morský stoh môže podobáť na čokoľvek, umožňuje skutočne ohromujúcu krajinnú fotografiu postavenú proti pôsobivej scenérii všade naokolo. V prípade, že budete mať skutočne pravé fotografické šťastie, okrem tohto zatúlaného trola si domov môžete odniesť zvečnených tuleňov, ktorým patrí nielen more, ale sem tam sa povalujú aj po skalách na pobreží. -as-

FEBRUÁR 2021

Životné jubileá

50 rokov

Miloš Stupár, vedúci LO, LS Poľana – OZ Kriváň
Bc. Roman Krnáč, manipulant, ES Kriváň – OZ Kriváň
Martin Gmitter, vedúci LO, LS Malcov – OZ Prešov
Ing. Ľubomír Machyniak, vedúci odboru obchodu a účelových zariadení – GR Banská Bystrica

60 rokov

Ľubomír Marko, vedúci LO, LS Čifáre – OZ Levice
Ing. Tatiana Švábiková, referent správy a manažmentu majetku – OZ Čadca
Ing. Pavol Gelčinský, technik, LS Oravský Podzámok – OZ Námestovo
František Vrlík, vedúci LO, LS Ľubochňa – OZ Liptovský Hrádok
Ján Sitárčik, referent vnútornej správy – OZ Čierny Balog
Ing. Ján Vavrek, poverený riadením OZ – OZ Revúca
Marián Smerek, manipulant, ES Betliar – OZ Rožňava
Pavol Host, vedúci LO, LS Malcov – OZ Prešov

Pracovné jubileá

20 rokov

Bc. Roman Meško, koordinátor MTZ a logistiky autodopravy – GR Banská Bystrica

25 rokov

Ján Zázrivec, vedúci LO, LS Brusno – OZ Slovenská Ľupča

30 rokov

Martin Gmitter, vedúci LO, LS Malcov – OZ Prešov
Ing. Michal Sejna, vedúci LS, LS Ubl'a – OZ Sobrance

35 rokov

Gabriel Szász, vedúci LO, LS Palárikovo – OZ Levice

Starobný dôchodok

Slavomír Gatiaľ, vedúci LO, LS Prievidza – OZ Prievidza

Ing. Martina Velká

Palica z krajiny zázrakov

Preslávili ho jeho drevené vychádzkové palice, ktoré nemajú vo svojom regióne konkurenciu. Dokonca má vďaka nim svoju vlastnú obchodnú značku. Záujem o ne je veľký aj vďaka realistickému vzhľadu, ktorý občas vyvoláva zvláštny pocit pri ich uchopení.

Mike Stinnett sa narodil a vyrastal vo východnom Oregone. Inšpiráciou pre jeho tvorbu bola okolitá nádherná krajina s rozmanitými druhmi zvieri. S maľbou začal ako samouk a venuje sa tomu takmer 30 rokov. Keďže v malbe nenašiel úplne uspokojenie svojej tvorivej duše, priniesol do svojej tvorby nový vietor v podobe drevorezieb.

„Sochárom, ktorým učarovalo drevo, je pomerne dosť, a preto mi trvalo naozaj dlho, než som sa odhodlal vziať do ruky kus dreva, teda než som našiel ten, ktorý by ma nasmeroval. A odvtedy vyrezávam veľmi netradičné vychádzkové palice a svoje originály často upravujem na mieru. Čím ďalej, tým viac sa venujem jednotlivým detailom a dá sa povedať, že mám vo zvyku robiť si prácu s každým novým projektom ťažšou a ťažšou,“ prezrádza s úsmevom.

Okrem stanovenia samotnej výšky palice je druhým dôležitejším krokom stanovenie priemeru rukoväte. Tá je veľmi variabilná a takmer úplne závislá od veľkosti a tvaru ruky budúceho majiteľa. Preto je veľká časť jeho tvorby už vopred zadaná. Rukoväťou môže byť samotná palica, ale tiež napríklad zväzok viniča, či dokonca môžete priamo siahnuť na vernú podobizeň zvierata, ktoré je jej súčasťou, prípadne tvorí celú palicu. „Na hrubé opracovanie používam nože a dláta, no detaily zvyčajne robím pomocou elektrickej mini-brúsky. Práve táto súčasť mojej každodennej práce ma núti ostať na jednom mieste, hoci mojím snom je brázditiť našu krajinu a tvoriť priamo na mieste. V tom mi dúfam pomôže elektrocentrála, ktorá dá mojej tvorbe ďalší rozmer.“

-as-

